

Technická univerzita v Liberci

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra: Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

Studijní program: Sociální práce

Studijní obor: Penitenciární péče

Trest smrti v ČR a postoje občanů k trestu smrti a
závažným trestným činům

The death penalty in the Czech Republic and the
attitudes to the death penalty and serious criminal
offences

Bakalářská práce: 12-FP-KSS- 4040

Autor:

Martin Zdeněk DiS.

Podpis:

Vedoucí práce: Mgr. Květuše Sluková, Ph. D.

Konzultant:

Počet

stran	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
66	18	0	10	29	1

V Liberci dne: 26. dubna 2013

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická
Akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Martin Zdeněk, DiS.**
Osobní číslo: **P10000722**
Studijní program: **B7508 Sociální práce**
Studijní obor: **Penitenciární péče**
Název tématu: **Trest smrti v ČR a postoje občanů k trestu smrti a závažným
trestným činům**
Zadávající katedra: **Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl bakalářské práce: Zjištění a rozbor postojů občanů specialistů ve VS, PČR a městského soudu k výši trestu za závažné TČ a postojů k trestu smrti.

Požadavky: Studium odborné literatury a zdrojů. Stanovení hypotéz k šetření. Sběr a analýza dat. Interpretace výsledků šetření

Metody: Dotazníkové šetření, studium spisové dokumentace.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BARRING, L., 2008. Trest smrti v dějinách lidstva. 1. vyd. Praha: Naše vojsko. ISBN 978-80-206-0975-5.

ČÍRTKOVÁ, L., 2004. Forenzní psychologie. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk. ISBN 80-86473-86-4.

VÁGNEROVÁ, M., 2000. Psychopatologie pro pomáhající profese. 2. vyd. Praha: Portál. ISBN 80-7178-496-6.

MONESTIER, M., 2001. Historie trestu smrti. 1. vyd. Praha: Rybka; Knižní klub. ISBN 80-86182-05-3; 80-7176-812-X.

LIŠKA, O., et al., 2006. Tresty smrti vykonané v Československu v letech 1918-1989. 2. vyd. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu. ISBN 80-86621-09-X.

FOUCALT, M., 2000. Dohlížet a trestat: kniha o zrodu vězení. [Z franc. orig. přel. Čestmír Pelikán]. Praha: Dauphin. ISBN 80-86019-96-9.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Květuše Sluková, Ph.D.

Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

Datum zadání bakalářské práce: **1. dubna 2012**

Termín odevzdání bakalářské práce: **26. dubna 2013**

doc. RNDr. Miroslav Brzezina, CSc.

děkan

L.S.

doc. PaedDr. PhDr. Ilona Pešatová, Ph.D.

vedoucí katedry

V Liberci dne 23. dubna 2012

Čestné prohlášení

Název práce: Trest smrti v ČR a postoje občanů k trestu smrti
a závažným trestným činům

**Jméno a příjmení
autora:** Martin Zdeněk DiS

Osobní číslo: P10000722

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména § 60 – školní dílo.

Prohlašuji, že má bakalářská práce je ve smyslu autorského zákona výhradně mým autorským dílem.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval/a samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

Prohlašuji, že jsem do informačního systému STAG vložil/a elektronickou verzi mé bakalářské práce, která je identická s tištěnou verzí předkládanou k obhajobě a uvedl/a jsem všechny systémem požadované informace pravdivě.

V Liberci dne: 26. 04. 2013

Martin Zdeněk DiS.

Poděkování

Rád bych poděkoval paní Mgr. Květuši Slukové Ph. D za vedení mé bakalářské práce, za odborné připomínky a cenné rady, které vedly ke zkvalitnění předkládaného textu, a také za trpělivost a podporu při tvorbě práce. Dále bych chtěl poděkovat příslušníkům Věznice Světlá nad Sázavou a věznice Praha-Ruzyně. Poděkování také směřuje zaměstnancům Okresního soudu v Kutné Hoře a příslušníkům PČR z Okresního ředitelství v Kutné Hoře za svědomité vyplnění dotazníků nutných k vypracování práce.

Anotace

Tato bakalářská práce se zabývá problematikou postoje občanů ČR k trestu smrti a k závažným trestným činům. Teoretická část obsahuje popis základních pojmů týkajících se trestu a trestu smrti. Dále se zde zabýváme popisem funkcí, účelem trestu smrti a uvedením argumentů pro a proti tomuto trestu smrti. Jsou zde uvedeny druhy trestů od počátků po současnost a popis jednotlivých exekucí. Následují příklady trestů z historie přes období před první světovou válkou, za protektorátu, v období po druhé světové válce. Jsou zde uvedeni i poslední popravení v Československu. V poslední části jsme zmínili, jaký postoj k trestu smrti je v současné době jak v České republice, tak v celosvětovém měřítku.

V praktické části, která navazuje na část teoretickou, byl proveden průzkum mezi občany- specialisty, zaměstnanci Okresního soudu v Kutné Hoře, příslušníky kriminální služby Kutná Hora a příslušníky VS Světlá nad Sázavou a Praha Ruzyně. Uvedeny byly tři předpoklady, které měly být potvrzeny nebo vyvráceny. Odpovědi respondentů byly zpracovány do tabulek a grafů.

Klíčová slova

Trest, trest smrti, poprava, vězeňská služba, pachatel, trestný čin, recidiva, justiční omyl, trestní sazba, závažný trestný čin.

Abstract

This thesis deals with the attitudes of Czech citizens to death a serious crime. The theoretical part describes basic concepts relating to the punishment and the death penalty. Furthermore, we are concerned with what function to the death penalty and putting the arguments for and against the death penalty. There are the types of records from the beginnings to present a description of the execution. The following are examples of sentences of history through the period before the First World War, the Protectorate, in the period after the Second World War. There are also lists the latest executed in Czechoslovakia. In the last section we mentioned, the attitude to the death penalty is Currently both the Czech Republic and worldwide. In the practical part, which builds on the theoretical, a survey was conducted among citizens, specialists, employees of the District Court in Kutná Hora, the services of a criminal Kutna Hora and members VS Světlá and Prague Ruzyně. Were given three assumptions that should be confirmed or refuted. Responses have been processed into tables and graphs.

Keywords

Punishment, death penalty, execution, prison service, offender, crime, recidivism, miscarriage of justice, punishment, serious offense.

Obsah

Úvod.....	11
Teoretická část	12
1 Účel trestu obecně	12
1.1 Výklad pojmu trest smrti	12
1.2 Výklad pojmu trest	13
1.3 Obecné teorie trestu	14
1.3.1 Absolutní teorie	14
1.3.2 Relativní teorie	15
1.3.3 Spojovací teorie.....	15
2 Zastánci trestu smrti	16
2.1 Ochrana a napravení pachatele (rehabilitace).....	16
2.2 Odstrašení dalších pachatelů	17
2.3 Odplata	17
2.4 Ekonomické aspekty.....	18
3 Odpůrci trestu smrti.....	19
3.1 Možnost justičního omylu	19
3.2 Společenská nebezpečnost a náprava pachatele	20
3.3 Politické zneužití trestu smrti	20
3.4 Jednoznačné prokázání odstrašujícího účinku trestu smrti	20
3.5 Finanční náročnost	21
4 Historický vývoj trestu smrti.....	21
4.1 Zvířata v roli popravčích	22
4.2 Rozpárání břicha.....	22
4.3 Ukřižování	23
4.4 Naražení na kůl.....	23
5 Dodnes používané tresty smrti	24
5.1 Elektrické křeslo	24
5.2 Usmrcení plynem	25
5.3 Smrtící injekce.....	25
5.4 Zastřelení	26
6 Období 1. republiky	26
6.1 Protektorát Čechy A Morava.....	27
6.2 Období 1945 - 1960.....	28
7 Období 1960 – 1990.....	30
7.1 Poslední popravená žena	31
7.2 Poslední popravený v Československu	31
7.3 Poslední popravený v Čechách.....	32
8 Trest smrti v dnešní době	33
Praktická část	35
9 Základní předpoklady.....	35
9.1 Předpoklady bakalářské práce	35
10 Použitá metoda	36
11 Popis výzkumného vzorku	36
12 Vyhodnocení dotazníkového šetření	37
12.1 Policie ČR.....	38
12.2 Soud	38
12.3 Vězeňská služba.....	38

12.3.1	Strážný a jeho náplň práce	38
12.3.2	Dozorce a jeho náplň práce	39
12.3.3	Eskortní skupina	39
12.4	Vyhodnocení odpovědí	39
12.4.1	Nejhumánnější trest smrti	47
12.4.2	Je považován trest doživotního vězení za postačující?	48
12.4.3	Mělo by být zavedeno v ČR 3krát a dost?	49
12.4.4	Navýšení trestní sazby za závažné trestné činy.....	50
12.4.5	Navýšení trestní sazby pro muže	53
13	Vyhodnocení předpokladů	57
13.1	Shrnutí předpokladů.....	57
	Závěr	59
	Navrhovaná opatření	60
	Seznam použité literatury.....	62
	Seznam příloh.....	65

Seznam grafů

Graf 1: Pohlaví respondentů (N=61) (zdroj: vlastní zpracování)	40
Graf 2: Věková kategorie (N=61) (zdroj: vlastní zpracování)	41
Graf 3: Vzdělání respondentů (N=61) (zdroj: vlastní zpracování)	42
Graf 4: Délka pracovního poměru (N=61) (zdroj vlastní zpracování).....	44
Graf 5: Znovuzavedení trestu smrti (N=61) (zdroj: vlastní zpracování)	45
Graf 6: Názor respondentů PČR a Městského soudu (N=41) (zdroj: vlastní zpracování)	46
Graf 7: Názor respondentů VS (N=20) (zdroj: vlastní zpracování).....	46
Graf 8: Pohled na pro respondenty nejhumnější usmrcení (zdroj:vlastní zpracování).....	48
Graf 9: Doživotní trest (N=61) (zdroj: vlastní zpracování)	49
Graf 10: Znovuzavedení systému 3 krát a dost (N=61) (zdroj: vlastní zpracování) ..	50
Graf 11: Znázorňuje celkový pohled všech respondentů pro navýšení trestní sazby (N=61) (zdroj: vlastní zpracování).....	51
Graf 12: Pohled zaměstnanců soudu (N=20) (zdroj: vlastní zpracování)	52
Graf 13: Pohled zaměstnanců PČR (N=21) (zdroj: vlastní zpracování)	52
Graf 14: Pohled zaměstnanců VS (N=20) (zdroj: vlastní zpracování)	53
Graf 15: Trestní sazba u mužů za trestnou činnost (N=61) (zdroj: vlastní zpracování)	55
Graf 16: Sazby trestů u mužů - Městský soud (N=20) (zdroj: vlastní zpracování) ...	55
Graf 17: Pohled příslušníků Policie ČR (N=21) (zdroj: vlastní zpracování)	56
Graf 18: Pohled příslušníků VS (N=20) (zdroj: vlastní zpracování)	56

Seznam tabulek

Tabulka 1: Pohlaví respondentů (N=61)	40
Tabulka 2: Věk respondentů (N=61)	41
Tabulka 3: Vzdělání respondentů (N=61)	42
Tabulka 4: Délka pracovního poměru (N=61)	43
Tabulka 5: Znovuzavedení trestu smrti	45
Tabulka 6: Nejhumnější trest smrti (N=61).	47
Tabulka 7: Trest doživotí jako dostačující	48
Tabulka 8: Zavedení 3krát a dost	49
Tabulka 9: Výsledky odpovědí týkající se navýšení trestní sazby za závažné TČ	51
Tabulka 10: Výsledky odpovědí týkající se navýšení trestní sazby.....	54

Seznam zkratk

ČR	Česká republika
IDS	Inspektor dozorcí služby
OS	Okresní soud
VS ČR	Vězeňská služba České republiky
VS	Vězeňská služba
VTOS	výkon trestu odnětí svobody

Úvod

Tématem této práce je postoj občanů, specialistů ve svých oborech, k trestu smrti, k závažným trestným činům a k výši trestu za tyto trestné činy. Toto téma jsem si zvolil z toho důvodu, že pracuji velmi blízko pachatelů, kteří spáchali nějaký závažný trestný čin: Mohu být tím, kdo pachatele zatýká, ale mohu být i přítomný u výslechu těchto osob. V budoucnu bych se chtěl věnovat této problematice více a být zaměstnaný na nějakém specializovaném pracovišti.

Práce se zabývá tématem absolutního trestu, tedy trestu nejvyššího. V dnešní době je toto téma velmi diskutované, nepolemizuje o něm jenom laická veřejnost, ale i specialisté a odborníci. Jde o trest, kterým končí život člověka. Jde tedy o trest definitivní, kde není možnost jakéhokoli návratu zpět. Odpůrci tohoto trestu uvádějí možnost vzniku justičního omylu. V minulosti proběhlo dokonce i několik procesů, při nichž byl jedinec odsouzen nespravedlivě. V dnešní době jsou naše diskuze o znovuzavedení trestu smrti irelevantní, i když lidé se tímto tématem velmi často zabírají. Česká republika je v dnešní době vázána několika mezinárodními dohodami, které absolutní trest v žádném případě nepřipouští.

V současné době se snaží státy trest smrti zcela zrušit nebo ho nahradit doživotním trestem. V celém světě je vidět snaha o abolicí nejvyššího trestu, i když jsou státy, které tento trest stále mají ve svém právním řádu. K nim patří Spojené státy americké, kde je stále užíván absolutní trest za nejtěžší trestné činy. Používán je hojně i v afrických a asijských zemích.

Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část obsahuje obecnou část týkající se trestu smrti i samotného trestu. Jsou v ní popsány jednotlivé funkce a účel trestu a historický vývoj trestu smrti až po současnost. V praktické části se nacházejí výsledky výzkumného šetření týkajícího se trestu smrti a výše trestů za závažné trestné činy. Výzkumným vzorkem jsou specialisté z řad zaměstnanců Okresního soudu v Kutné Hoře, příslušníků kriminální služby z Okresního ředitelství v Kutné Hoře a příslušníků VS z věznice Světlá nad Sázavou a Praha-Ruzyně.

Teoretická část

1 Účel trestu obecně

Hlavním úkolem je ochrana společnosti před pachateli, kteří se dopustili jednoho nebo více trestných činů. Tresty existují v celé historii lidstva. Ochrana spočívá v ochraně práv a svobod ostatních občanů. Trest, který má být uložen, by měl být uložen za konkrétní porušení daného zákona a neměl by sloužit k řešení jiných společenských problémů.

Trest také můžeme chápat tak, že by měl mít i funkci odstrašující. Trest smrti měl mít i funkci výstražnou pro ostatní vězně. Účelem trestu měl být pozitivní dopad na morálku ostatních lidí ve společnosti a ostatních vězňů ve věznici, a to v pozitivním smyslu, protože potrestání zločince za závažný trestný čin nikdy neušlo ostatním občanům nebo vězňům ve věznici, kteří byli odsouzeni za stejný trestný čin (Lyons 2004, s.8-11).

1.1 Výklad pojmu trest smrti

„Problematika trestu smrti je po staletí jednou z nejdiskutovanějších otázek nejen v oblasti trestního práva a soudnictví vůbec, ale vyvolává velké diskuze i v kruzích široké veřejnosti“ (Liška aj, 2006, s. 14). Jako jeden z etických problémů je spojován s výkonem práva v daném státě. Tímto se otázka trestu smrti stává mnohem složitější, jelikož zde existuje konfrontace etické otázky s právním řádem státu. Proto se dbá na to, aby byla zajištěna bezpečnost společnosti a etičnost trestu smrti (Chládek 2003, s. 20). Navození tématu trestu smrti bylo problémem, který vyvolával velké množství emocí (Bestová 1996, s. 164). V historii považovali lidé trest smrti za náležitě vykonanou formu spravedlnosti. Byl chápán jako jeden z aspektů represivního systému, který se zabýval tím, že společnost navždy zbavil jedinců, kteří byli považováni za nebezpečné a u nichž nebyla možnost nápravy. Z mravního hlediska nikdo nechápal trest smrti jako nepřípustný (Imbert 1994, s. 12). Platón propagoval myšlenku, že jediný způsob jak zastrašit ty, kteří svými činy a zločiny terorizují ostatní jedince ve společnosti lidí, je sdělit jim, že je čeká rozsudek smrti (Šlipko 1998, s.308). Bylo-li řečeno, že bude vykonán trest smrti, tak bylo zcela zřejmé, co je tím myšleno. Nebylo zapotřebí žádné definice. Trest smrti

připraví jedince o život, jeho podkladem je sankce, která má souvislost s daným spáchaným trestným činem. Tomu předcházela soudní proces, jehož výsledkem bylo uložení nejvyššího trestu. To je spojeno s postojem jak strany trestní, tak soudní moci ve státě, který je vykonavatelem trestu za ty nejzávažnější trestné činy, a je zde vidět projev spravedlnosti. Společnost chápe toto jako satisfakci za ty nejtěžší zločiny - vykonáním tohoto trestu jde o splacení provinění zločinců (Židek 2009). Trest smrti je nazýván také jako trest nejvyšší nebo absolutní, jehož výsledkem je usmrcení člověka, tedy poprava jedince odsouzeného za závažný trestný čin. Ve škále trestů se jedná o krajní řešení, protože je zde zohledněn aspekt nejvýznamnější - lidský život. Při výkonu tohoto trestu se jedná o usmrcení člověka, kdy je definitivně skončen život odsouzeného člověka, a tak není možná náprava ve výchovném nebo jiném ústavu a tím návrat jedince do společnosti. Můžeme zde však hodnotit především to, že u tohoto trestu jde o ochranu společnosti. U trestu smrti musí být splněny dané podmínky. Jestliže není splněna některá z níže uvedených podmínek, lze vykonaný trest smrti považovat za vraždu:

- jedinec musí být pravomocně odsouzen,
- musí být odsouzen dle platného práva,
- trest smrti musí být uložen, za trestný čin, u kterého je tato sankce,
- vykonat ho musí zákonný vykonavatel.

1.2 Výklad pojmu trest

Výklad pojmu trest můžeme podle ústavy ČR a zároveň podle Listiny základních práv a svobod chápat jako sankci, kterou zástupce státu (tím je soudce) ukládá v závěru trestního řízení konaného před soudem. Znaky trestného činu jsou popsány v trestním zákoníku a sankce postihuje pouze pachatele. Trestem se vyslovuje společenské odsouzení pachatele a jím spáchaného činu (Bednář 2000).

„Účelem trestu má být převýchova delikventa a jeho společenská rehabilitace po stránce fyzické, psychické a sociální. V moderní vyspělé společnosti ztrácí trest smrti postupně své místo“ (Liška, aj. 2006, s. 27).

1.3 Obecné teorie trestu

Touto problematikou se zabývají různé teorie o trestech a trestání, které si v minulosti trestněprávních věd a filozofických směrů vydobily speciální místo. Je mnoho teoretických variant, které se liší především z pohledu na trest a na jeho účel. Robert Fico se ve své knize nazvané „Účel trestu“ zajímal o to, jaké jsou možnosti a typy teorií trestu. Rozdělil je do tří skupin: na teorie absolutní, relativní a na teorie smíšené (spojovací) (Bestová 1996, s. 143).

1.3.1 Absolutní teorie

Základním kamenem pro tyto teorie bývají tresty, které mají mít charakter odplaty či odvety. Můžeme se setkat s tím, že jsou nazývány také jako teorie taliační (lat. ius talionis-právo msty). Absolutní teorie platí výlučně pro ty trestné činy, které byly spáchány již v minulosti. Uvádí se, že trest uložený za trestný čin je nevyhnutelné vyústění formou potrestání za spáchání trestného činu, který by měl být odčiněn (Kuchta et. al., 2005 s. 185). Fico zde odkazuje na německé filozofy, kterými byli Georg Wilhelm Friedrich Hegel a Immanuel Kant. Kant je autorem díla „Metafyzika mravů“, kde prosazuje názor, že by měla být rovnost v pojetí trestu za spáchaný trestný čin. Škoda, kterou jedinec utrpěl, je vázána na to, že trest - především jeho smysl - spočívá v tom, že je to pomsta za výše uvedenou škodu. Kant zastává myšlenku, že trestem nemá být dosažen nějaký cíl, ale že trest je nástrojem k tomu, aby bylo dosaženo spravedlnosti. Pro Kanta se zde trest jeví jako princip rovnosti, to znamená, že musí být úměrný spáchanému činu. Na myšlenku Kanta navázal i G.W.F. Hegel. Zastával názor, že trest musí vycházet ze samotného spáchaného trestného činu a musí být účelný - toto můžeme nazvat odplatou za spáchaný trestný čin. Hegel je si vědom toho, že nemůže být dosaženo rovnosti, ale snaží se o to, aby se kvantitativní a kvalitativní povaha trestu co nejvíce přiblížila druhu zločinu. Velký důraz klade na to, aby se odplata nestala jenom soukromou mstou - tu můžeme hodnotit jako pachatelův trestný čin, který je vykonán jen z osobního hlediska vůli jednotlivce, pro ostatní členy společnosti je to pouze určité porušení zákona (Fico 1992, s. 6).

1.3.2 Relativní teorie

Relativní teorie trestu můžeme označit také jako vztahové či pozitivistické. Od teorií absolutních se liší především tím, že se zabývají následným účinkem, který trest bude mít. Další názor je ten, že trest není jen druh odplaty, ale i určitá prevence pro danou nebo jinou konkrétní trestnou činnost (Fico 1992, s. 11-13). Všeobecným účelem trestu je především ochrana společnosti a náprava odsouzeného. Vznik a rozvoj relativních teorií trestu vede především ke změně postoje k člověku jako k lidskému tvorů. K prvním zastáncům relativních teorií trestu se řadí Cesare Beccaria a P.J. Anselm von Feurbach. Anselm von Feurbach dělal rozdíl mezi speciální a generální prevencí. Podle Feuerbacha měla po psychické stránce možnost trestu, který následoval, zabránit pachatelům v další trestné činnosti. Velký význam pro relativní teorii měl přínos německého právníka a profesora trestního práva Franze von Lista, který své výzkumy uvedl v teorii speciální prevence, v níž se opírá o to, že spravedlnost trestu je konfrontována s požadavkem účelnosti. Přesně zde popisuje cíle trestního práva, kterými se dosahuje resocializace jedinců, kteří spáchali trestný čin (Kuchta aj. 2005, s.185-187).

1.3.3 Spojovací teorie

Spojovací teorie jsou také nazývané smíšené nebo syntetické. Zabývají se především tím, že se snaží propojit myšlenky absolutních a relativních teorií. „*Jde o sloučení spravedlivého trestu, o jaký usilují teorie absolutní, s obecně nebo speciálně preventivním účinkem tak, jak to požadují teorie relativní*“ (Bestová 1996, s.145).

Trest v kompetenci tzv. generální prevence, která se zabývá stránkou pachatele, se snaží trestným činům předcházet a zároveň mít funkci speciální prevence, která má působit na pachatele před spácháním trestného činu (Kuchta aj. 2005, s. 187).

2 Zastánci trestu smrti

Zastánci trestu smrti většinou argumentují těmito argumenty:

- ochrana a napravení pachatele (rehabilitace)
- odstrašení dalších pachatelů
- odplata
- ekonomické aspekty

2.1 Ochrana a napravení pachatele (rehabilitace)

Zastánci trestu smrti se shodují, že tento trest funguje jako ochrana společnosti, a to před nebezpečnými pachateli, kteří se dopustili takového závažného trestu jako je například vražda. Společnost nahlíží na tento problém tak, že je nutné se těchto nebezpečných pachatelů zbavit. Následně určuje to, že trest doživotí není pro brutální trestné činy adekvátní a že zde existuje možnost amnestie nebo útěku z vězení. Poté dochází k dalšímu páchání trestné činnosti. Vězni, kteří se snažili utéci a při útěku spáchali nějaký jiný závažný trestný čin, nebyli za tento čin trestáni. S ohledem na tyto skutečnosti lze tedy říci, že provedení absolutního trestu bylo a je pro společnost satisfakcí, že se již odsouzený jedinec po vykonání výše uvedeného trestu další závažné trestné činnosti nebude dopouštět. Tím, že odsouzený bude popraven, je u něho absolutně vyloučena recidiva a můžeme tedy mluvit o preventivní funkci. Trest absolutní tedy pro společnost znamená větší pocit bezpečí. Než bude vykonán tento nebo jiný trest za závažnou trestnou činnost, měla by se společnost zamyslet nad tím, jaké by mohly být provedeny kroky k nápravě pachatele a k jeho návratu do společnosti. Je kladen důraz na funkci nápravnou a rehabilitační. Rehabilitační teorie se zaměřuje především na pachatele a na jeho osobnost. Největšího rozkvětu se jí dostalo v 60 letech 20. století především v USA a následně i v Evropě, především ve skandinávských zemích. Zde dochází k mnoha terapeutickým postupům a převýchovným programům, a to převážně pro skupiny pachatelů závislých na alkoholu nebo drogách atd. (Lata 2007, s.27).

2.2 Odstrašení dalších pachatelů

Zde se uplatňuje trest smrti jako odstrašující aspekt pro ostatní potenciální pachatele, kteří mají v úmyslu páchat další závažnou trestnou činnost. Pokud si pachatel uvědomí tento aspekt, tzn. že za tento čin může být jako eventuální sankce vykonán trest smrti, může od svého jednání na základě těchto faktů upustit. Při zavedení tohoto trestu vyvstává otázka, zda se bude následně snižovat kriminalita, zejména ze strany spáchaných méně závažných trestných činů. Z praxe je patrné, že nejvíce trestů smrti bylo uloženo za trestný čin vraždy. Zde můžeme pachatele rozdělit do dvou skupin. V první skupině sem můžeme zařadit jedince, kteří vraždí pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky. V tomto stavu si však nemusí uvědomit, že jim za spáchaný trestný čin hrozí taková sankce jako trest smrti. V druhé skupině jsou jedinci, kteří ví, že za spáchaný trestný čin jim může hrozit trest smrti, ale jsou si skoro jisti, že nebudou nikdy dopadeni. Existují i osoby, které se díky jejich mentální úrovni nikdy nepodaří natolik odstrašit, aby neprovedli svůj záměr - uskutečnit plánovaný trestný čin. Není u nich vidět, jak velké mohou být následky. Protože vidina trestu je velmi daleko, ale výdělek z trestné činnosti je zde nadosah (Lata 2007, s.21).

„Představa trestu jako odstrašujícího prostředku se nejlépe ukáže na slovech soudce z 18. století, který prý při vynesení trestu obžalovanému řekl: „Budete pověšen ne proto, že jste ukradl ovci, ale proto, aby jiní nekradli ovce“ (Inciardi 1994, s. 470).

2.3 Odplata

Jedná se o hlavní argument pro trest smrti, a to především pro rodiče či rodinné příslušníky, kteří tento akt berou jako oko za oko, zub za zub. Podle nich je odplata hlavním argumentem pro trest smrti. Již od dávných dob platilo toto pravidlo, aby bylo učiněno zadost danému právu. V současné civilizované společnosti je brána jako odplata za to, že byla někomu způsobena nějaká velká nepříjemnost, kterou nesou hlavně blízcí lidé obětí velmi těžce. Trest je přirozeně přirovnáván k tomu, že jde ve vyústění nějakého kriminálního jednání. Pro pachatele má trest znamenat to, že mu musí způsobit nějakou újmu, která má citelně vyjádřit výši trestu za určitý druh spáchaného trestného činu. Jedná se převážně o trestné činy

brutální úkladné vraždy nebo znásilnění. Soudy poté stanoví, jak se dotýčný jedinec před vlastním činem i při něm choval, a následně rozhodne o trestu smrti, a to na podkladu daného práva. V dnešní společnosti a v našem právním systému je však výše uvedené oko za oko již dávno překonané. Znamená to, že pachatel má být potrestán spravedlivým trestem. Trest smrti jako odplata neřeší to, že zde schází funkce nápravná. Jedinec je zbaven svobody a ve vězení může nad svým činem přemýšlet a kát se. Dále hovoříme o tom, že průvodní myšlenkou trestu je také určitá kompenzace poškozenému. Odplata je pro poškozené jistým uspokojením toho, že byla pomsta provedena, ale nemůžeme zde hovořit o tom, že pomstou nebyla naplněna podstata kompenzace. Pachatel trestnou činnost páchá vědomě, to znamená, že jeho jednání vychází ze svobodné vůle, následně tedy musí brát v potaz, že bude za svoje protiprávní jednání potrestán (Kuchta aj. 2005, s.188).

Odplatu můžeme brát i jako možné vyrovnání, takzvaně život za život. Týká se to především brutální vraždy - v tomto případě je tento typ odplaty podle určitých názorů adekvátní. Když se ovšem podíváme například na mravnostní delikty, tak se musíme zamyslet, zda má být za tento delikt zmařen lidský život. Nedokážeme si představit, že by měl být člověk vystaven trestu nejvyššímu například za znásilnění. Mezi argumenty odplaty patří to, že je zde velká touha vrátit pachateli uloženým trestem všechno zlo, které on spáchal jinému člověku. Toto ideální řešení odplaty zla jiným zlem je z etického pohledu zcela nepřijatelné (Drbohlav 2005, s. 92-95).

2.4 Ekonomické aspekty

Tento aspekt je chápán tak, že společnost vnímá trest smrti jako mnohem vhodnější než trest doživotní.

Z etického hlediska je pohled z této stránky velmi nemorální a nespadá do etického pohledu, zda má být člověk popraven či nikoliv. Je však velmi často brán v potaz. Tomuto tvrzení můžeme skutečně dát za pravdu, protože celoživotní pobyt odsouzeného je mnohem dražší než vykonání trestu absolutního. Je zde zohledněno především to, že jedinec odsouzený na doživotí má právo na obhájce, což s sebou přináší výdaje. Zohledňuje se zde také další policejní prošetřování a následná další a další soudní projednání. Naproti tomu u vyčření trestu absolutního je nařízen ještě závěrečný soud, který prověřuje doposud nashromážděné důkazy. Zde figurují

značné peněžní částky. Odsouzení vězni mají v současné době velmi pohodlný život a mnoho aktivit - od sledování televize až po návštěvu knihovny. Proto zde také vyvstávají otázky, zda nezpřísnit pobyt ve věznicích. Na druhou stranu musíme ale vnímat, že se jedná o lidskou bytost, a brát život vězňů se vši vážností a důstojností. Není třeba ho spojovat jen s ekonomickými výhodami.

3 Odpůrci trestu smrti

Aby bylo upuštěno od tohoto trestu, zastávají jeho odpůrci tyto názory:

- možnost justičního omylu
- společenská nebezpečnost a možnost nápravy
- politické zneužití trestu smrti
- jednoznačné prokázání odstrašujícího účinku trestu smrti
- finanční náročnost

3.1 Možnost justičního omylu

Při soudních přelíčeních a různých postupech, které soud po nashromáždění všech důkazů musí přezkoumat, je nutné dbát na to, aby nedošlo ke zneužití práva, především k pochybení při rozsudku. V současné době však není možné s určitostí říci, že i za použití prostředků k opakovanému prozkoumání všech důkazů nemůže dojít k selhání lidského faktoru. V dalším průběhu šetření se mohou objevit nové důkazy, které mohou zvrátit konečný verdikt soudního procesu. Zjistí-li se však, že došlo k justičnímu omylu, nelze již vrátit zpět původní vyřčený rozsudek. Vykonaný trest smrti je nevratitelný. Proto se lze s určitostí domnívat, že je stále lepší život odsouzeného ve věznici, než provést trest smrti. Při zjištění, že odsouzený byl nevinný, je trest smrti v tomto ohledu velmi nevhodným řešením. Protože takto vykonaný akt spravedlnosti je napadnutelný jak z hlediska etického, tak z právního. Zde by měla být především zohledněna hodnota lidského života. Proto by nám náklady spojené s doživotním vězením pachatelů neměly zatemnit mysl v tom smyslu, že bychom se měli zamyslet nad tím, jestli popravit chybně odsouzeného pachatele.

3.2 Společenská nebezpečnost a náprava pachatele

Není jednoznačně dáno, jakým způsobem může osoba pachatele ovlivnit společenskou nebezpečnost trestného činu jím spáchaného. Následná výše trestu, která se pojí s provedeným trestným, činem je velmi komplikovaná. V současné době se převážně trestá trestem smrti za vraždu. Musíme se ovšem podívat na to, jak k danému skutku došlo, jak velká je míra zavinění na straně pachatele. Pachatele můžeme rozdělit na dvě skupiny: Do první skupiny můžeme zařadit pachatele, kteří neměli v době spáchání své chování pod kontrolou, například u vraždy v afektu nebo u dopravní nehody. Druhá skupina pachatelů jsou pachatelé, kteří provedli skutek vraždy nebo jiný závažný čin velmi promyšleně - měli vše předem naplánované a provedli vše chladnokrevně. V první skupině pachatelů bych dle mého posuzoval stav pachatele v době spáchání skutku a uvažoval bych o následné revitalizaci do společnosti. V druhé skupině je stav v době skutku prokázán a jediné, co můžeme zkoumat, je to, jak velká je pravděpodobnost návratu pachatele do společnosti a možnost jeho recidivy (Lata 2007, s.82-88).

3.3 Politické zneužití trestu smrti

Nejen v naší republice se můžeme setkat s tím, že byl vydán trest smrti z politických důvodů. Většinou sloužil ke zbavení se takzvaných nepohodlných osob. Byli popravováni nejen lidé, kteří byli považováni za nepřátele republiky, ale i lidé, kteří pomáhali budovat republiku po válce. Byli to i vysocí komunističtí funkcionáři (R. Slánský, V. Clementis). Většinou byli před soud postaveni díky vykonstruovaným soudním procesům. Soudem vynesený rozsudek nebyl vždy podle práva, ale jak se to hodilo přihlížejícím komunistickým funkcionářům. Odsouzený se nemohl v dostatečné míře obhajovat. Vykonaný trest smrti měl sloužit především k zastrašení ostatních odpůrců komunistického režimu (Liška aj.2006, s. 22).

3.4 Jednoznačné prokázání odstrašujícího účinku trestu smrti

Odpůrci trestu se jednoznačně shodují, že zde figuruje velká neprůhlednost toho, že trest nejvyšší je prokazatelně odstrašující. Nebyl proveden žádný výzkum, který by potvrdil, že má ve značné míře odstrašující účinek pro ostatní. Můžeme se pouze zamyslet nad tím, proč u některých závažných trestných činů stoupl jejich

počet. Také se musíme zaměřit na to, za jakých podmínek došlo ke spáchání trestného činu a v jakém duševním i fyzickém rozpoložení byl pachatel. Vystává zde tedy otázka, jestli by jako odstrašující účinek nestačil trest doživotí. Myslím si, že pro pachatele může být velmi těžké s tím, co způsobil, žít, že by raději uvítal trest smrti.

3.5 Finanční náročnost

Ti, kteří byli pro trest smrti, jsou toho názoru, že pachatel, který je dlouhodobě vězněn, je ekonomicky nevýhodný. Toto tvrzení dokládají tím, že pobyt vězně může být i mnoholetý. Ve Spojených státech bylo provedeno šetření ohledně nákladů na soudní líčení s konečným verdiktem „trest smrti“ a bylo zjištěno, že tento soud je dvojnásobně dražší než odsouzení pachatele na doživotní věznění. Dalším aspektem proti usmrcení člověka je to, že mrtvý člověk je již pro stát neekonomicky zajímavý. Je-li to po právní stránce možné, doživotně odsouzený může ve věznici pracovat a odvádět státu daně.

4 Historický vývoj trestu smrti

Vždy, když byl spáchán nějaký mimořádně krutý zločin, se rozhoří nově diskuze o případném trestu smrti. Vývoj trestu smrti si prošel zvráceným vývojem. Člověk se snažil, aby mohl co nejvíce využít svých znalostí a dovedností, aby co nejvíce povýšil zabíjení na nejvyšší stupeň. Můžeme hovořit skutečně o určitém druhu umění, kdy platí určitá pravidla, techniky, vynálezy, inovace. Byly provedeny výzkumy, které nepostrádaly svou originalitu a pestrost. Trest smrti nemusí být chápán jako trest, ale i jako velké utrpení, přičemž jeden způsob je horší než druhý. Nikde jinde se neseťkáme s tak velkou lidskou krutostí, jako se to dělo po celá staletí pod záštitou „smrti z rozhodnutí zákona“.

Setkáme se zde s velkou vynalézavostí člověka, který řešil otázku usmrcení druhého člověka. V následných kapitolách se setkáme s jednotlivými druhy trestu smrti. Zdaleka zde není uveden jejich kompletní výčet. Když zamíříme do minulosti, můžeme se setkat s tresty smrti, které měly pouze lokální působení nebo se používaly jen v určitém časovém omezení. Proto jsou v následující kapitole popisovány ty tresty smrti, které jsou známější, jejich nejpoužívanější metody, druhy a příklady,

kdy jejich použití mělo za následek určité ovlivnění vývoje trestu smrti a následně i lidské společnosti.

4.1 Zvířata v roli popravčích

Využívání zvířat k tomu, aby usmrtily člověka, je staré jako je lidstvo samo. Je známo, že již sedm století před Kristem byly používány praktiky, kdy byl například odsouzený předhozen psům nebo i krokodýlům. V následujících staletích byli dále odsouzení např. požíráni, drceni, drásáni nebo trháni podle toho, jaké zvíře bylo pro danou exekuci vybráno. V Kartágu se užívali k výkonu trestu sloni - tito obři rozdupali odsouzeného na kaši. Byli také vychováváni k tomu, aby odsouzence vyhazovali do vzduchu a poté ho nabodávali na kly.

Odsouzení byli předhazováni všem možným druhům zvířat. Mezi zvířata patřily různé druhy hmyzu, ryby, kočky, hadi, kohouti nebo i opice. V polovině 18. století se v Maroku používal takzvaný „mravenčí test“. Odsouzený člověk byl přivázan ke stromu, pod nímž se nacházelo mraveniště. Aby byl zajištěn rychlý útok mravenců, byly odsouzenému natřeny nohy sirupem. Odsouzený umíral velmi dlouho a v ukrutných bolestech. Jeden z nejkrutějších trestů smrti, při kterých bylo k usmrcení používáno zvířat, užívali čínští kati. Vyhladovělé krysy byly dány do hrnce, který měl ve dně díru. Tento hrnec byl přiložen odsouzení na zadnici. Krysa byla ohrožována žhavým pohrabáčem, kterým ohrožovali krysy kati. Krysa zpočátku odsouzence lechtala. Potom však začala škrábat a kousat. Dotyky pohrabáče a spálená srst probudily v kryse velkou paniku - stále hledala únik. Nakonec zvíře objevilo jediný přirozený únik, začalo si hrabat noru do odsouzenecova řitního otvoru a snažilo se zvětšit ji kousáním. Krysa pak umírá stejně jako odsouzenec, který zemřel na vykrvácení doprovázené šílenou bolestí (Monestier 2001, s. 19-27).

4.2 Rozpárání břicha

Při této popravě se odsouzenému do těla a to do dutiny břišní vrazí zbraň. Z otvoru, který poté vznikne, začne kat vytahovat vnitřnosti. Ty se poté začnou navíjet na vrátek. V minulosti Řekové i Římané používali pouhé rozpárání těla, v Orientu to byla velmi krutá a pomalá smrt. Tento druh popravky je úzce spjat s japonským harakiri. Než se začalo harakiri užívat jako forma sebevraždy, užívalo

se pro popravu šlechticů. Rozsudek vykonal odsouzený sám. Samotnému aktu předcházela meditace, která měla ten účel, aby se odsouzený plně koncentroval. Poté si odložil šaty a jím vybraný člověk, většinou se jednalo o jeho nejlepšího přítele, mu podal malou šavli, kterou si sám bodl do levého boku tak, aby mu vyšla na pravé straně. Při pádu se jeho nejlepší přítel zvedl a utnul odsouzenici hlavu. V současnosti je harakiri zákony v Japonsku zakázáno. Přesto je dodnes užíváno (Monestier 2001, s. 33-36).

4.3 Ukřižování

Tohoto trestu se užívalo převážně v antickém světě, v současnosti se již nikde takto nepopravuje. Nástrojem pro tuto popravu byl kříž, který se skládal z dvou nebo tří břeven. Mohlo se užít i čtyř břeven, a to převážně při ukřižování do čtverce. Kříže měly také tvar písmene T, X nebo Y. U kříže do tvaru T se popravovalo tak, že se používal obráceně, hlava odsouzeného tak směřovala dolů. Před vykonáním tohoto trestu byl odsouzený nejprve zbičován. Poté mu byl mezi kosti vražen hřeb, vše záviselo na šikvosti kata. To se týkalo především přibíjení rukou. Přibíjení nohou nemělo žádný systém. Jednalo se buď o přibití každé nohy zvlášť nebo se nohy zkřížily a přibily se jedním hřebem (Monestier 2001, s. 55-60).

4.4 Naražení na kůl

Naražení na kůl je považováno za nejhorší způsob usmrcení, na jaký lidská mysl přišla. Trest spočíval v tom, že odsouzenému byl vpraven kůl do těla, a to řitním otvorem, a čekalo se, dokud odsouzený nevyпустí duši. S tímto způsobem popravu se můžeme setkat především v Orientu a u asijských národů. Následně se rozšířil po celé planetě – v Africe, v Evropě nebo ve střední Americe. V Rusku se tohoto trestu používalo až do dob carevny Alžběty do poloviny 18. století. V Turecku jsme se mohli s tímto trestem smrti setkat do roku 1830. Existovalo několik způsobu naražení na kůl. Někteří popravčí naráželi odsouzence tak, že kůl vpravili do břicha a nechali projít tělem a kůl vyšel z těla ven v podpaží nebo ústy. Někdy se exekuce prováděla tak, že byl odsouzený položen na zem, poté vzal kat kůl, který mu přiložil k řitnímu otvoru, a pomocí palice jej začal vpravovat do těla. To trvalo, dokud se kůl posouval dál. Následně byl odsouzený s kůlem zasazen do předem připravené díry a takto ponechán klidně i několik dní. Při této exekuci také velmi záleželo na tom,

jak je kůl ostrý - čím ostřejší hrot, tím pronikal do těla rychleji, a smrt tak přicházela rychle. Čínští kati vymysleli ještě krutější postup. Při něm byl odsouzenému vpraven do řitního otvoru dutý předmět - mohl to být dutý bambus nebo dutý roh - a exekuce následovala vsunutím rozžhavené železné tyče tímto otvorem do těla (Monestier 2001, s. 67-70).

5 Dodnes používané tresty smrti

5.1 Elektrické křeslo

U tohoto druhu exekuce je znázorněno, jak velmi může být vidět vědecký pokrok. Můžeme tedy klidně říci, že vynález elektrického proudu se stal podkladem pro nový popravčí stroj. *„Elektrické křeslo, jež je mezi nástroji smrti nejdiskutabilnější, a to i mezi přívrženci hrdelního trestu, vzniklo jako důsledek urputného technického a ekonomického zápolení mezi dvěma soupeřícími společnostmi, které se náruživě přely o výhody dvou typů proudu vhodných k průmyslovému využití: střídavého a stejnosměrného“* (Monestier 2001, s. 307). Mezi prvním konstruktéry elektrického křesla se řadí Thomas Alva Edison a Herold Brown. Oba však nebyli prvními průkopníky této metody usmrcení. Poprvé byl tento druh exekuce využit v New Yorku ve věznici Auburn 6. srpna 1890. Odsouzeným byl William Kemmler z Buffala, odsouzený za vraždu manželky. První žena popravená tímto způsobem byla Liz Placeová, odsouzená za vraždu snachy a manžela. Exekuce byla provedena ve věznici Sing-Sing ve státě New York.

Odsouzený byl posazen do křesla se čtyřmi nohama a na hlavu mu byla přidělána přilba. Křeslo bylo vyrobeno převážně z dubového dřeva a pod ním byla umístěna gumová podložka. Odsouzený byl připoután popruhy kolem hlavy, paží, hrudníku a nohou. Následně se do přilby přivedl proud o výboji 1900 až 2500 voltů. Před exekucí se odsouzenec vyholila hlava na místech, kde budou umístěny elektrody, které se před upevněním dále navlhčí slaným roztokem. Lékaři po prvním puštění elektrického proudu do těla tvrdí, že toto první spuštění končí smrtí. Není to však vždy pravda, existovalo několik průběhů exekucí, kdy odsouzený po prvním výboji stále ještě jevil známky života. Elektrická křesla v posledních letech prošla jen velmi malými změnami, každé elektrické křeslo je originál. Ke konci dvacátého století bylo elektrické křeslo nahrazeno smrtící injekcí (Monestier 2004, s. 308-325).

5.2 Usmrcení plynem

Vše bylo dílem pokroku. Nejdříve v USA vynalezli elektrické křeslo, následně byla nasnadě myšlenka exekuce udušením, a to v plynové komoře. Předchůdce této metody můžeme hledat již za první světové války, kdy se prováděly pokusy s bojovými plyny. Zde se zrodila myšlenka odsouzeného usmrtit jedovatým plynem. Nejlépe se osvědčil plynný kyanid (Monestier 2004, s.299). S těmito moderními druhy výkonu trestu se setkáme převážně ve Spojených státech. V ostatních zemích se pro výkon trestu používají tradiční nástroje jako je oprátka, gilotina nebo zastřelení. Názory na exekuce na elektrickém křesle a v plynové komoře se u Američanů liší. „ *Poprava v plynové komoře se blíží biologické proceduře, jež s klasickým trestem smrti nemá téměř nic společného*“ (Barring 2008, s.132). Prvopočátky takových exekucí spočívaly v tom, že se začal pouštět smrtící plyn do cely. Toto nebylo moc vhodné, protože zde existovala velká netěsnost. Později byla vynalezena vzduchotěsná místnost nazývaná plynová komora. Odsouzený je připevněn popruhy k židli, jsou mu připoutány ruce, nohy a hrudník tak, aby se nemohl hýbat. Poté je lékařem přiložen stetoskop, kdy lékař sleduje přesný konec bití srdce s konstatováním smrti. Pod odsouzeným je na znamení většinou ředitele věznice spuštěna reakce kyanidu draselného s kyselinou chlorovodíkovou nebo kyanidu sodného, reakcí vznikne jedovatý kyanovodík. Vzniká vazba na červené krevní barvivo hemoglobin, je pozastaven přenos kyslíku do tělesných buněk, dostaví se křeče, svaly se stahují. Poté nastává smrt udušením (Monestier 2004, s. 300-304).

5.3 Smrtící injekce

Můžeme ji nazvat také jako pokojnou smrt. Řadíme ji mezi nejmladší techniky poprav. Poprava tímto způsobem je velmi rychlá a levná záležitost v porovnání s exekucí, kdy je využíváno elektrické křeslo nebo plynová komora. Při výkonu poprav je třeba lékařských znalostí. Smrtelná dávka dále závisí na předchozím vyšetření, při kterém se zkoumá zdravotní stav odsouzeného, jeho váha a velikost. Exekuce je prováděna tak, že si odsouzený lehne na lehátko a do těla mu je vpraven smrtící roztok. Základní znalost medicíny vyžaduje intravenózní dávka jedu, kterou opět nemůže dát každý. Lékaři tuto exekuci nemohou z etického hlediska provést (Chmel 2004, s. 90-93). Smrt je kombinací tří druhů látek, které

jsou do těla vpraveny pomocí injekce. Roztok obsahuje barbituráty, které slouží ke ztrátě vědomí, bromid parkurnia - tato látka působí na svaly, způsobuje jejich ochablost, následně působí na bránici a dochází k přerušení pohybu plic. Poslední látkou je chlorid sodný, ten způsobí zástavu srdce (Monestier 2004, s. 327).

5.4 Zastřelení

Tento druh poprav patří mezi nejstarší druhy, které jsou používány dodnes. V dřívějších dobách byl tento druh popravy používán pro vojáky. Užíval se jako vznešenější trest, než došlo oběšení. Výkon trestu se liší. Většinou je zde popravčí četa čítající několik střelců. Ti stojí od odsouzence jen několik metrů. Má rozkaz mířit na srdce, což je lepší, než mířit na hlavu. Zdálo by se, že je to velmi rychlá a humánní smrt. Nebývalo tomu však pokaždé. Stalo se i to, že odsouzený byl pouze zraněn nebo dokonce zasažen jen malým počtem kulek. Následně trpěl velkými bolestmi. V Číně byla poprava prováděna ranou do týla. V dnešní době byla vylepšena o dávku ze samopalu do zad odsouzeného (Chmel 2004, s. 57-63).

6 Období 1. republiky

Za doby prvního československého státu byl trest smrti zachován, trestní právo vycházelo z trestného práva Rakouska-Uherska. Mezi roky 1918-1933 bylo vykonáno celkem devět poprav (Andělová 2004).

První Československý prezident Tomáš Garrigue Masaryk byl velkým a dlouhodobým odpůrcem trestu smrti. Na toto téma měl několik přednášek, na kterých se k tomuto problému vyjadřoval. Jako prezident musel však za své vlády podepsat několik rozsudků smrti, i přes velký odpor, který k tomuto rozhodnutí měl. Za své prezidentské období podepsal přes více než 400 milostí (Liška, aj. 2006, s. 16-17).

Trest smrti oběšením se vykonával v pankrácké věznici na několika místech a za použití různých druhů zařízení. Jedno z popravišť bylo po roce 1926 vybudováno na druhém dvoře. Zde byly umožněny vycházky pro odsouzené ženy. Konstrukce šibenice byla vždy budována z kvalitního dřeva, jednalo se převážně o 3,5 m dlouhé prkno (tzv. fošnu), na jejímž konci se nacházela kladka tak, aby se nechalo lano vytáhnout. Pod ní byl umístěn hák, který sloužil k připevnění kratší

oprátky. Dále se tato šibenice vsadila do připraveného otvoru v zemi a byly k ní přisazeny schůdky (Kýr 2006, s. 6). Po dobu trvání samostatného Československého státu bylo popraveno 15 osob (Monestier 2001, s. 371).

6.1 Protektorát Čechy A Morava

V době, kdy bylo Československo okupováno Němci, se dostala do popředí pankrácká věznice, kterou si Němci přebudovali. Byla zde vystavěna místnost zvaná sekýrárna, ve které byla umístěna gilotina, kterou se vykonávala exekuce trestu smrti. Toto popraviště v pankrácké věznici bylo vybudováno z toho důvodu, že popraviště zbudovaná na německém území nestačila kapacitně vyhovět velkému počtu popravovaných. Dalším důvodem bylo, že odsouzení v protektorátu Čechy a Morava byli převáženi do Drážďan, kde bylo nejbližší popraviště. To vše bylo velmi zdlouhavé a nákladné. „*Popravy se prováděly od 5. dubna 1943 do 26. dubna 1945. Kat Alois Weiss si s německou důkladností zaznamenal do popravčí knihy o 39 stranách jména všech 1079 popravených, včetně přesného času*“ (Monestier 2001, s. 371).

Lze dokázat, že v roce 1943 bylo zřízeno nové popraviště v přízemí budov v prostorách, které dříve sloužily k věznění žen. Označení tohoto bloku bylo II/A. Byli sem umisťováni vězni odsouzení především nacistickými soudy. Na provedení exekuce byly vyčleněny tři oddělené místnosti. Tyto místnosti sloužily pouze ke konání poprav. Zde se vykonávaly exekuce jak oběšením, tak stětím gilotinou. První místnost sloužila k zasedání komise. Ta měla za úkol přijmout odsouzeného k popravě, ověřit jeho totožnost, předat ho katovi a dohlédnout na následnou exekuci. „*Jejími členy byli zpravidla státní návladní, přednosta německé soudní věznice, funkcionář nacistické strany (NSDAP), zapisovatel a lékař*“ (Kýr 2006, s. 7). Ve druhé místnosti se nacházela traverza, která byla připevněna ke stropu. Na této traverze se posouvalo 8 háků, jichž se užívalo k zavěšení kratší oprátky. Pod těmito háky byly umístěny dřevěné schůdky.

Dalším nástrojem užívaným k exekucím byla gilotina. Ta byla umístěna uprostřed místnosti. Její složení čítalo dvě ocelové vodící lišty (jejich výška byla 2, 25 m), v nichž se pohyboval nůž se šikmým ostřím. Nůž byl umístěn ve vodícím ocelovém rámu a jeho váha činila zhruba 60 kg. K rámu byla kolmo přistavena

lavice, na kterou se odsouzený položil hlavou dolů a jeho krk byl uzavřen do dřevěné objímky složené ze dvou dílů, která se nacházela pod nožem. Chod gilotiny byl spouštěn mechanicky pomocí páky. Do plechového koše poté odpadla odřátá hlava. Ve třetí místnosti byly umístěny rakve, takže místnost byla nazývána rakvárnou. Po popravě bylo tělo přeneseno do této místnosti a položeno ke kanálku, kam odtékla všechna krev z těla. Poté bylo uloženo tělo do rakve a odvezeno většinou ve večerních hodinách do krematoria v Praze-Strašnicích. Pod gilotinou přišlo o život v období od 5. 4. 1943 do 26. 4. 1945 celkem 1075 osob, z toho 155 žen (Kýr 2006, s. 7-8).

Poslední uskutečněná poprava se v tomto období uskutečnila 26. 4. 1945, bylo popraveno pět lidí. 30. 4. 1945 byla gilotina na rozkaz vládního rady Sauerbrucha vězeňskými dozorci rozebrána a v noci vhozena z Karlova mostu do Vltavy (Liška, aj. 2006, s. 18). O provedených popravách se nedochovala žádná evidence, proto není možné přesně určit počet popravených osob.

6.2 Období 1945 - 1960

„Po převzetí pankrácké věznice do české správy dne 5. 5. 1945 bylo okamžitě propuštěno smrti 52 mužů a 3 ženy z cel smrti v pověstném oddělení II/A, které nacisté již nestačili popravit“ (Kýr 2006, s. 8).

Našel se ekrazit, který měl celou sekyrárnou zničit, byl však přivolán vojenský pyrotechnik, který tuto bombu zlikvidoval. Začalo hledání gilotiny, která se v tu dobu již v místnosti nenacházela. Po zatčení několika německých dozorců bylo při jejich výslechu zjištěno, že gilotina byla po poslední popravě rozebrána a vhozena z Karlova mostu do Vltavy. Téhož roku byly u čtvrtého pilíře tohoto mostu vyloveny části gilotiny a poté byla gilotina opět složena a dána na původní místo v sekyrárně. Byla zhotovena její replika, která byla v tehdejší době v Muzeu Sboru národní bezpečnosti.

V Praze byla k 5. 9. 1945 zahájena činnost Mimořádného lidového soudu. Tento soud se zabýval nacistickými zločinci. První konaná poprava byla veřejná. Vybudované popraviště se nacházelo mezi justičním palácem, dopravními podniky a věznicí. Pódium zbudované pro exekuce čítalo tři šibenice (Kýr 2006, s. 8).

Obnova redistribučních soudů proběhla 25. března 1948 na základě zákona č. 33/1948 Sb. Tyto soudy odsoudily v období května 1945 do konce roku 1948 přes 33 000 osob. Kolem 50% bylo německé národnosti, dalších 35% slovenské a české národnosti a 15% jiné národnosti - většinou se jednalo o národnost maďarskou. Kromě dlouhodobých trestů odnětí svobody bylo k trestu smrti odsouzeno 730 lidí (Liška, aj. 2006, s. 21).

K nejznámějším se řadí poprava bývalého říšského státního ministra Karla Hermanna Franka. Poprava se konala 22. 5. 1946. Místo poprav bylo na druhém vycházkovém dvoře v pankrácké věznici, používaném dříve převážně pro vycházky žen. Poprava se konala za účasti velkého počtu osob, které měly na tuto událost povolen vstup na zvláštní povolenku (Kýr 2006, s. 8).

Po 2. světové válce vykonával katovské řemeslo František Nenáhlo, který výše uvedené popravy vykonával. Roli popravičích vykonával do roku 1946. Vykonával popravy nejen německých zločinců, ale i popravy zrádců a kolaborantů.

Nové popraviště bylo roku 1947 zbudováno za vězeňskou nemocnicí. Bylo zbudováno na dvou dvorcích, na levém a pravém. Období první poloviny padesátých let se vepsalo velmi významně také do dějin pankrácké věznice. Na tomto popravišti byla popravena většina z 234 politických vězňů. K nejznámějším patří JUDr. M. Horáková, Rudolf Slánský nebo Vladimír Clementis. Poprava JUDr. M. Horákové se konala s dalšími třemi odsouzenými muži, ona byla popravena jako poslední (Kýr 2006, s. 9).

Po fragmentech těchto popravišť lze jen těžko pátrat. Na pravém dvorku nebylo možno získat potřebné indicie, neboť byl zastavěn. Na levém dvorku byl na základě svědectví politického vězně z padesátých let objeven pod nánosem zeminy vybetonovaný otvor se zbytkem prkna, které sloužilo jako šibenice, prkno bylo zaklínované. Tyto zbytky byly následně zakonzervovány a dány do Památníku Pankrác (Kýr 2006, s. 9).

Popraven byl i známý generální tajemník KSČ Rudolf Slánský, který byl odsouzen na základě jeho protistranické a protistátní činnosti. Spolu s ním bylo odsouzeno dalších 10 osob. R. Slánský nebyl považován za oběť komunistické totality, protože se nepodílel na boji proti ní, ale byl jejím zastáncem vytvářel ji

a podporoval. Své pochybení si uvědomil, až na popravišti, kde zazněla jeho poslední slova: „*Mám to, co jsem si zasloužil!*“ (Kýr 2009, s. 108).

V této době zastávalo funkci popravčích více katů a jejich pomocníků. Exekuci s JUDr. Horákovou provedl kat V. Trunda a exekuci R. Slánského kat F. Skořepa. Poslední politická poprava byla na Pankráci provedena dne 17. 11. 1960, kdy byl popraven V. Tomek. Politický sekretariát rozhodl v roce 1954, aby bylo popraviště za vězeňskou nemocnicí zrušeno, a v suterénu pravé části předního objektu věznice vybudoval nové místo pro popravy. Do této místnosti se vcházelo podzemní chodbou, která spojovala justiční palác a pankráckou věznicí. Byly tam umístěny židle se stolkem, kde zasedala komise. Komise se skládala ze soudce, prokurátora, náčelníka věznice a lékaře.

Místo pro výkon popravy se nacházelo ve vedlejší místnosti. Zde byl do zdi zapuštěn ocelový trn a na něj byla umístěna oprátka. Pod ním bylo propadliště, které mělo čtvercový tvar o velikosti 80x80 cm a hloubce také 80 cm. Poklop nad tímto propadlištěm byl ocelový a do chodu se uváděl pákou, která byla umístěna ve vedlejší cele (Kýr 2006, s. 9-10).

„Roku 1956 nový trestní zákon Československa vedl k zmírnění v uplatňování trestního práva. Po roce 1956 nebyl už uložen žádný trest smrti za politické delikty“ (Andělová 2004).

7 Období 1960 – 1990

V tomto období se již vykonávaly pouze popravy osob, které byly odsouzeny za závažné úmyslné trestné činy.

Mezi posledními popravenými byl v roce 1986 sadistický vrah L. Hojer. Oběti jeho vraždění byly zavražděny velmi krutým způsobem a podle výsledků vyšetřování bylo známo, že neměl s oběťmi slitování. Přes toto všechno měl tento vrah velký strach ze smrti. Před samotnou popravou se velmi vzpouzel, až zlomil pomocníkovi kata prst a sám se pokálel (Janda 2010).

7.1 Poslední popravená žena

Poslední popravenou ženou byla O. Hepnarová, a to za několikanásobnou úkladnou vraždu spáchanou nákladním automobilem. Tento čin byl v tehdejší době velmi odsuzován. Hepnarová uvedený čin dlouho připravovala a plánovala. 9. července 1973 napsala dokonce o svém činu do několika novin. Možná si někdo myslel, že jde o vtip. Následujícího dne však na ulici s dřívějším názvem Obránců míru, dnes Milady Horákové, před domem č. 9, kde se nacházela i tramvajová zastávka, srazila O. Hepnarová, která řídila nákladní vozidlo Praga RN, několik lidí čekajících na tramvaj. Toto místo si O. Hepnarová dlouho vybírala a šlo jí především o to, aby bylo na zastávce co nejvíce lidí, protože jejím hlavním cílem bylo na tomto místě co nejvíce lidí zabít. Svého činu vůbec nelitovala a stále hovořila o tom, že nemá lidi ráda a tímto způsobem se jim chtěla pomstít. Tento čin byl důkladně naplánován a chladnokrevně proveden. U soudu uvedla, že je srozuměná s tím, že bude po zásluze potrestána. Nebylo jí vůbec líto zraněných lidí ani lidí, které usmrtila. Po činu se z místa ani nesnažila utéct, cítila úlevu nad tím, jak se jí akt pomsty povedl. Rozsudek zněl jasně O. Hepnarová byla uznána vinnou z osminásobné vraždy podle § 219, odsouzena byla k trestu smrti. Odsouzená výrok rozsudku přijala. Trestu smrti se nebojím a přijímám ho," prohlásila a ještě to několikrát zopakovala.

„Olga Hepnarová byla popravena 12. března 1975 ve věznici v Praze na Pankráci." (Chmel 2004, s.159-167).

7.2 Poslední popravený v Československu

Posledním popraveným byl Štefan Svitek. Byl odsouzen za trojnásobnou vraždu své ženy a svých narozených dětí. Svitek byl podle vyjádření psychologů velmi agresivní, hlavně při konzumaci velkého množství alkoholu, které doplňoval analgetiky. Závěr lékařů jasně zněl v tom smyslu, že se jedná o osobu, která trpí těžkými poruchami emotivity se sexuálními úchytkami sadomasochismu. Jediným možným řešením bylo vykonání absolutního trestu. *„Tento sedmadvacetiletý recidivista byl 8. června 1989 jako poslední odsouzený před zrušením trestu smrti v Bratislavě popraven" (Chmel 2004, s. 168-170).*

7.3 Poslední popravený v Čechách

Byl jím Vladimír Lulek, který byl odsouzen za pětinasobnou vraždu. Pocházel z Hradce Králové. Trestný čin provedl v Předměřicích nad Labem, kde v silné opilosti ubodal manželku a její tři děti, které měla z předchozího manželství. Manželce zasadit třicet šest bodných ran. Zavraždil i svoji vlastní dceru a pokusil se zavraždit i sousedku, která mu chtěla v jeho běsnění zabránit. *„Odsouzen byl k hrdelnímu trestu a 2. února 1989 ve věznici v Praze na Pankráci jako poslední v Čechách před zrušením trestu smrti byl zde popraven“* (Chmel 2004, s. 170).

Urny s popelem popravených se většinou ukládaly do pankrácké věznice, zde byly uloženy zhruba rok, následně byly zničeny. Katovské řemeslo bylo od roku 1954 prováděno převážně ministerskými zaměstnanci vnitra. Jednalo se především o dozorce pankrácké věznice. V roce 1968 bylo vězeňství převedeno do správy ministerstva spravedlnosti. Katovské řemeslo bylo poté vykonáváno zájemci, kteří byli příslušníky pankrácké věznice. Jméno kata a jeho pomocníků bylo známo pouze velitel NVÚ a předsedovi Nejvyššího soudu, který s nimi sepisoval písemnou dohodu o provedení poprav za danou finanční částku (Kýr 2006, s. 10).

Trest smrti byl v České republice zrušen novelizací trestního zákona v roce 1990. Popraviště bylo v pankrácké věznici zachováno hlavně pro pietní shromáždění, především jako vzpomínka na politické vězně, kteří byli popraveni v letech 1955 až 1960. Zároveň se jednalo o hmatatelný důkaz, jak bylo v historii vykonáváno trestní právo. Na tomto místě se nacházelo jediné popraviště, na němž byl prováděn trest smrti v době bývalé Československé republiky (ČSR) v letech 1955 - 1960, Československé socialistické republiky (ČSSR) v letech 1960 - 1968 a bývalé Československé socialistické republiky (ČSSR) v období 1968 - 1989. Po pádu komunistického režimu v roce 1989 a po zrušení trestu smrti se začalo spekulovat o tom, zda bylo zneužíváno politických prostředků proti politickému systému a o možném výkonu trestu smrti v období let 1948 -1989. Jednou z variant, o které se v této souvislosti mluvilo, bylo to, že se výkon trestu v pankrácké věznici konal v leže, a to na speciálním zařízení připomínající stůl, toto tvrzení nebylo nikdy podloženo důkazy. Není však nijak podloženo, že by v pankrácké věznici ještě někde jinde než na místech, která byla historicky doložena, fungoval popravčí stroj. Existovala zde i úmrtí bez rozsudku, a to při výsleších ve vyšetřovací vazbě, která

nebyla nikdy prokázána. Jako hlavní příčina úmrtí vězňů ve vyšetřovací vazbě bylo doktorem diagnostikováno selhání srdce, a to i u mladších osob. V pankrácké věznici vznikla od roku 1945 celkem tři pietní místa, kde se konají shromáždění a různé vzpomínkové akce jako uctění památky zde popraveným občanům. „*Hlavním pietním místem je Památník Pankrác, vybudovaný v prostorách tzv. sekyrárny, další a neméně významné je bývalé popraviště za vězeňskou nemocnicí a v neposlední řadě i popravčí cela, která se nachází v suterénu objektu věznice*“ (Kýr 2006, s. 11). Tato smutkem zalitá místa by měla do budoucna ukázat, k jak tragickým událostem zde došlo, a varovat do budoucna, aby již nikdy nebyla justice či vězeňství vložena do rukou totalitních fanatiků, ale aby oba nástroje moci sloužily především k ochraně práv občanů (Kýr 2006, s. 10-11).

8 Trest smrti v dnešní době

V dnešní době existují převážně státy, ve kterých byl trest smrti zrušen nebo se již v praxi neprovádí. V celém světě se státy přiklání k úplnému zrušení absolutního trestu, ale je pravdou, že v mnoha státech se s ním můžeme setkat (Monestier, 2001 s. 375). V dnešní době existují dvě třetiny zemí, kde je již absolutní trest úplně zrušen nebo se tam od tohoto trestu ustoupilo. Po zrušení trestu smrti byl ve většině států tento trest nahrazen trestem doživotním, a to na dobu dvaceti až třiceti let (Amnesty International 2007).

V současné době se můžeme setkat s trestem smrti např. ve Spojených státech amerických. Spojené státy jsou jednou z demokratických zemí, kde se stále vykonává absolutní trest. S tím jsou spojené časté diskuze, které se týkají převážně zrušení absolutního trestu. Z padesáti států ve Spojených státech amerických používá trest smrti 38. Podle informací a sdělení Spojené státy americké v současné době zrušení trestu smrti nechystají (Monestier 2001, s.333).

V roce 2008 provedla organizace zabývající se ochranou lidských práv Amnesty International výzkum, při němž bylo zjištěno, že bylo provedeno minimálně 2390 poprav ve 25 státech. Jednalo se především o tyto země: USA, Saudská Arábie, Pákistán, Čína, Írán a Irák. Přesný počet není znám, protože některé státy počty svých popravených nezveřejňují, proto může být jejich počet vyšší (Amnesty International 2007).

Do loňského roku bylo trendem odstranit v současném světě trest smrti ve všech zemích. Přesto byl opět zaveden v několika státech, které ho již jistou dobu nepoužívaly. Jedná se například o Pákistán, Japonsko, Indii nebo Gambii. K obrovskému nárůstu poprav došlo v Iráku. Trest smrti byl v loňském roce proveden jen v jednadvaceti zemích světa. Jedná se o stejné číslo jako v roce 2011, jde o velký pokles oproti osmadvaceti zemím před deseti lety, v roce 2003. V loňském roce bylo podle získaných informací provedeno 682 poprav, více než v roce 2011. V tomtéž roce se seznam pěti zemí, kde se trest smrti uplatňuje, téměř nezměnil. Na prvním místě je stále Čína a za ní jsou Írán, Irák, Saudská Arábie a USA. Těsně za nimi je Jemen (Amnesty International 2013).

Praktická část

V teoretické části jsem se zabýval vyčleněním základních pojmů, týkajících se této práce. Byl popsán trest smrti od historie až po současnost. Dále byly uvedeny praktiky poprav v minulosti a v současnosti.

V praktické části se budeme věnovat tomu, jak jsou jedinci na pozicích, kde byl průzkum prováděn, spokojeni s trestními sazbami za závažné trestné činy, jak se dívají na trest smrti jako takový a jestli jsou pro jeho znovuzavedení. Toto jsou stěžejní otázky této práce.

9 Základní předpoklady

Cílem průzkumu v této práci je zjistit, zda jsou lidé ve společnosti, především specialisté v určitých oborech, spokojeni s ukládáním trestů za trestné činy. Jedná se převážně o jedince pracující ve státní správě, kteří přicházejí s těmito jedinci do styku například během jednání v soudní síni. Jeden z předpokladů vznikl při rozhovoru se státní zástupkyní a s předsedou okresního soudu v Kutné Hoře. Mezi základní předpoklady patří:

- 1) Prvním předpokladem je znalost pojmu absolutní trest.
- 2) Druhým předpokladem je navýšení trestní sazby u mužů, především za závažnou trestnou činnost.
- 3) Třetím předpokladem je názor na znovuzavedení absolutního trestu do trestního zákoníku.

9.1 Předpoklady bakalářské práce

Pro tuto bakalářskou práci byly zvoleny následující předpoklady:

- 1) Předpokládáme, že více než 60 % odborných zaměstnanců VS ČR není spokojeno s výší trestu za spáchané závažné trestné činy.
- 2) Předpokládáme, že více než 70 % odborných zaměstnanců VS ČR by bylo pro navýšení trestů spojených s trestnou činností u mužů.

3) Předpokládáme, že více než 70 % zaměstnanců městského soudu a odborných zaměstnanců PČR bude pro znovuzavedení trestu smrti za závažné trestné činy, bez rozdílu pohlaví.

10 Použitá metoda

Získaná data a potřebné informace k této práci byla zjišťována především u odborníků z řad soudců a zaměstnanců okresního soudu v Kutné Hoře, zaměstnanců státního zastupitelství v Kutné Hoře, dále od policistů zařazených u kriminální služby na okresním ředitelství v Kutné Hoře. Dalšími respondenty byli zaměstnanci věznic ve Světlé nad Sázavou a v Ruzyni.

Pro sběr potřebných dat byla zvolena metoda dotazníku. Dotazník byl sestaven vlastní konstrukcí, obsahuje 11 otázek. U některých z nich existovala pouze jedna možná odpověď, u některých otevřených otázek bylo třeba doplnění požadovaného názoru respondenta. Dotazník vyplňovali jedinci zcela anonymně, dobrovolně a časový horizont nebyl dán. Dotazník obsahuje rovněž základní otázky, které se týkají respondentova věku, pohlaví, délky jeho služebního či pracovního projevu.

Předtím, než byl dotazník rozeslán mezi respondenty, byla provedena jeho pilotáž. Byl rozdán malému vzorku jedinců, také specialistů ve státní správě, kteří se měli vyjádřit, jak celý dotazník hodnotí, jak rozumí daným otázkám a na konci byla žádost o vyjádření se a o připomínky k tomuto dotazníku. Návratnost dotazníku byla úplná, připomínky k dotazníku nebyly, i srozumitelnost otázek byla jasná.

11 Popis výzkumného vzorku

Prováděné šetření bylo zahájeno na okresním soudě v Kutné Hoře. Zde bylo provedeno šetření u zaměstnanců soudu i soudců zdejšího soudu. Další šetření probíhalo na okresním ředitelství Policie ČR u všeobecné a hospodářské kriminální služby. Poslední šetření bylo prováděno v ženské věznici Světlá nad Sázavou a částečně ve věznici Praha-Ruzyně. Šetření probíhalo v období od 4. 3. 2013 do 8. 3. 2013.

U okresního soudu byl rozdán přesný počet dotazníků. Dotazníky byly rozdány jak zaměstnancům soudu, tak soudcům, tj. dvaadvaceti zaměstnancům bez rozdílu pohlaví, věku nebo doby pracovního poměru. Následně byly dotazníky rozdány dvaadvaceti policistům sloužícím u kriminální služby okresního ředitelství Kutná Hora, také bez rozdílu pohlaví, věku a délky služebního poměru. Nebyl brán ohled ani na služební zařazení a současnou hodnost. Dalším výzkumným vzorkem byli příslušníci vězeňské služby v ženské věznici Světlá nad Sázavou a ve věznici Ruzyně. Dotazník byl předložen převážně dozorcům, strážným a několika členům eskortní skupiny. Také zde nebyl brán zřetel na věk, pohlaví, délku služebního poměru a na jejich současnou hodnost.

12 Vyhodnocení dotazníkového šetření

Spolupráce se všemi respondenty byla velmi profesionální a bezproblémová. Návratnost dotazníků byla velká, ale ne stoprocentní. Celkem bylo rozdáno 66 dotazníků, zpět se jich vrátilo 61(N=61). Data jsme zpracovávali následně, podle základních stanov pro zpracování nasbíraných dat. Všechny dotazníky, které byly vráceny, jsme postupně zpracovávali pro celkové zhodnocení celé práce. V dotazníku bylo položeno devět uzavřených otázek a dvě otázky otevřené, na které měl každý odpovědět podle vlastního názoru. Získaná data byla u otázek uzavřených i otevřených zanesena do tabulek a vyhodnocena pomocí programu MS Excel. Následně byly vytvořeny grafy, každý k dané tabulce s odpověďmi. U otázek uzavřených, kde byla data shodná nebo podobná, se toto vyhodnocení provádělo jako celkové. U otevřených otázek se provádělo vyhodnocení také pomocí tabulek a dále bylo převedeno do grafického znázornění. Poté byla u těchto otázek zapsána další uvedená data respondentů. Výsledky jsou nadále interpretovány u každé otázky zvlášť. Cílem vyhodnocení dotazníku bylo potvrzení nebo vyvrácení daných hypotéz, které byly předem dány. Vyhodnocení bylo provedeno klasickými statistickými metodami.

Protože dotazník byl předložen několika různým respondentům, kteří byli zaměstnanci okresního soudu, Policie ČR a vězeňské služby, bude popsána náplň jednotlivých pracovišť.

12.1 Policie ČR

Jedná se o příslušníky kriminální služby, kteří se zabývají trestnou činností na Okresním ředitelství v Kutné Hoře. Náplň jejich práce spočívá v řešení majetkových a obecných trestných činů. Zabývají se také pátráním po osobách, vozidlech nebo uměleckých předmětech. Dále se zabývají výslechy a odrývají díky tomu další trestnou činnost pachatelů. Pracují také na oddělení drog, kde sledují konkrétní drogovou situaci na okrese. Dalšími kriminalisty jsou vyšetřovatelé, kteří spolupracují s dopravní policií na vyšetřování vážných dopravních nehod s těžkým nebo smrtelným zraněním.

12.2 Soud

Zde se jedná o zaměstnance Okresního soudu v Kutné Hoře, kde se projednávají věci občanskoprávní a trestně právní v prvním stupni. Především se jedná o soudce, zapisovatelky a ostatní zaměstnance a zaměstnankyně soudu, kromě justiční strážě.

12.3 Vězeňská služba

Zde byly rozdány dotazníky především strážným, dozorcům a některým členům eskortní skupiny. Dotázaní byli zaměstnanci jak ženské, tak mužské věznice.

12.3.1 Strážný a jeho náplň práce

Strážný je do práce velen rozkazem svého nadřízeného. V rozkaze bývá uvedeno jeho stanoviště anebo výkon práce při plnění povinností daný den. Může se jednat o předvedení eskortované osoby i její střežení, a to jak ve výkonu vazby, tak ve výkonu trestu odnětí svobody. Rozkaz obsahuje dále pokyny, jaký vstup, výstup nebo stanoviště ve věznici mají během dne zaujmout. Výkon služby se provádí i se zbraní. Do této skupiny jsou nadále zařazeni ostatní příslušníci věznice, mezi které patří psovodi, členové předváděcí skupiny nebo řidiči.

12.3.2 Dozorce a jeho náplň práce

Dozorce oddělení je podřízen IDS. Jeho hlavním úkolem je organizovat a zajišťovat VTOS v rámci svého pracoviště. Spolupracuje s vychovateli, lektory, instruktory, sociálními pracovníky, sociálními pedagogy, psychology a dalšími odborníky ve věznici. Při výkonu služby slouží beze zbraně, je vyzbrojen slzotvornými prostředky, ostatní výstroj tvoří například pouta nebo obušek. Ty má uloženy na předepsaném místě, pokud není rozhodnuto, že na stanovišti bude mít kromě těchto prostředků i jiné donucovací prostředky.

12.3.3 Eskortní skupina

Hlavním úkolem tohoto oddělení je eskortování osob, které jsou ve výkonu trestu odnětí svobody nebo jsou umístěny ve vazební věznici a jsou eskortováni k soudu, do zdravotnického zařízení nebo při přepravě mezi věznicemi. Jedná se o zodpovědnou práci. Musí se chovat dle daných ustanovení a nesmí chybovat. Není pro ně rozhodující, jakou osobu právě eskortují, zda se jedná o podezřelého nebo již osobu ve výkonu trestu odnětí svobody. Služba je vykonávána se zbraní. Při eskortě se musí dodržovat další nařízení, a to především týkající se eskortovaných osob. Před eskortou musí osobu řádně poučit. Musí se chovat profesionálně a vzbuzovat u eskortovaných vězňů autoritu.

12.4 Vyhodnocení odpovědí

Složení respondentů podle pohlaví

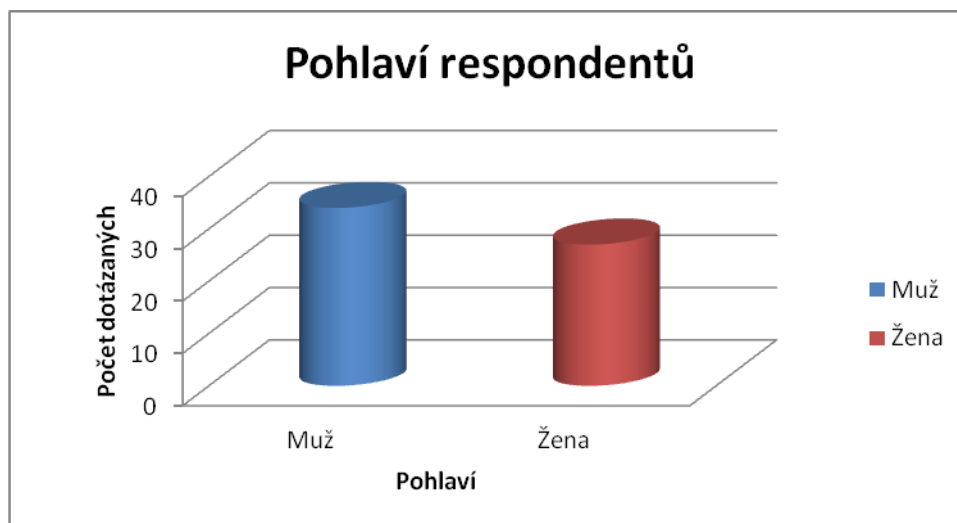
Z dotazníkového šetření bylo zjištěno, že pohlaví všech respondentů bylo ve vrácených a použitelných dotaznících zastoupeno v tomto počtu. Mužů odpovídalo celkem 34 a žen 27. Jednalo se o všechny respondenty bez rozdílu místa výkonu a délky zaměstnání nebo služebního poměru a bez rozdílu věku.

Tabulka 1: Pohlaví respondentů (N=61)

(zdroj: vlastní zpracování)

Pohlaví	Počet dotázaných
Muž	34
Žena	27
Celkem	61

Graf 1: Pohlaví respondentů (N=61) (zdroj: vlastní zpracování)

Graf č. 1 znázorňuje rozdělení respondentů dle pohlaví, kteří tvořili celový počet výzkumného vzorku.

Složení respondentů podle věku

Z dotazníkového šetření bylo zjištěno, že nejvíce respondentů bylo v rozmezí mezi 31 - 45 roky, a to 31 respondentů. Tato skupina tvořila nadpoloviční většinu dotázaných. Druhou skupinou byli respondenti mezi 46 - 60 roky - 15 respondentů. Třetí skupinou byli respondenti mezi 20. – 30. rokem (13 respondentů). Ve věku 61 a více let odpověděli pouze 2 respondenti.

Tabulka 2: Věk respondentů (N=61)

(zdroj:vlastní zpracování)

Věková kategorie	Počet respondentů
20-30	13
31-45	31
46-60	15
61 a více	2
Celkem	61

Graf 2: Věková kategorie (N=61) (zdroj: vlastní zpracování)

Graf č. 2 zobrazuje věkové rozdělení zkoumaného vzorku. Bez rozdílu pohlaví a místa výkonu povolání. Tento výsledek ukazuje, že největší počet respondentů je ve velmi produktivním věku.

Složení respondentů podle dosaženého vzdělání

Ze získaných dat z dotazníků bylo zjištěno, že nejvíce odpovídalo vysokoškolsky vzdělaných respondentů – 29, druhou skupinu tvořila skupina středoškolsky vzdělaných respondentů - 24 a poslední skupinou byli respondenti s vyšší odborným vzděláním - 8.

Tabulka 3: Vzdělání respondentů (N=61)

(zdroj:vlastní zpracování)

Úroveň vzdělání	Počet respondentů
Středoškolské	24
Vyšší odborné	8
Vysokoškolské	29
Celkem	61

Graf 3: Vzdělání respondentů (N=61) (zdroj: vlastní zpracování)

Graf č. 3 zobrazuje nejvyšší dosažené vzdělání zkoumaného vzorku. Výsledek výzkumného šetření nám zobrazuje, že nejvíce respondentů odpovídalo s vysokoškolským vzděláním.

Složení respondentů podle délky služebního poměru a zaměstnání

V dotazníku byli respondenti rozdělení do pěti skupin, které byly postupně rozčleněny, a to nejprve po pěti letech a následně po devíti letech pracovního nebo služebního poměru. V době do pěti let odpovídalo 10 respondentů, v době pět až deset let 12 respondentů, v době jedenáct až dvacet let 24 respondentů, v době jednadvacet až třicet let odpovídalo 12 respondentů a v poslední skupině jsou lidé více než 31 let v pracovním poměru – v té odpovídali 3 respondenti. Podle výsledků můžeme tedy tvrdit, že nejvíce respondentů odpovídalo ve skupině, která má mnoho získaných zkušeností a jejíž respondenti jsou z profesního hlediska i dosti kvalifikovaní.

Tabulka 4: Délka pracovního poměru (N=61)
(zdroj:vlastní zpracování)

Délka pracovního poměru	Počet respondentů
do 5 let	10
5-10 let	12
11-20 let	24
21-30 let	12
31 a více	3
Celkem	61

Graf 4: Délka pracovního poměru (N=61) (zdroj vlastní zpracování)

Graf č. 4 zobrazuje délku pracovního poměru respondentů. Z grafu vyplývá, že nejvíce respondentů, kteří odpovídali, jsou již delší dobu v pracovním z tohoto lze soudit, že mají dost pracovních zkušeností.

Znovuzavedení trestu smrti za úmyslné závažné trestné činy

Tato otázka vyplynula pro dotazník z předpokladu, který zní:

Předpokládáme, že více jak 70 % zaměstnanců městského soudu a odborných zaměstnanců PČR bude pro znovuzavedení trestu smrti za závažné trestné činy, bez rozdílu pohlaví.

Výzkumným šetřením bylo provedeno celkové zhodnocení všech respondentů (N=61). K tomuto vyhodnocení se nadále váže výše uvedená hypotéza, a to především pro respondenty z Okresního soudu a Policie ČR. K této hypotéze se také vyjádřili příslušníci Vězeňské služby. Celkový počet respondentů je tedy N=61. Všechna získaná data jsme celkově převedli do tabulek a grafů.

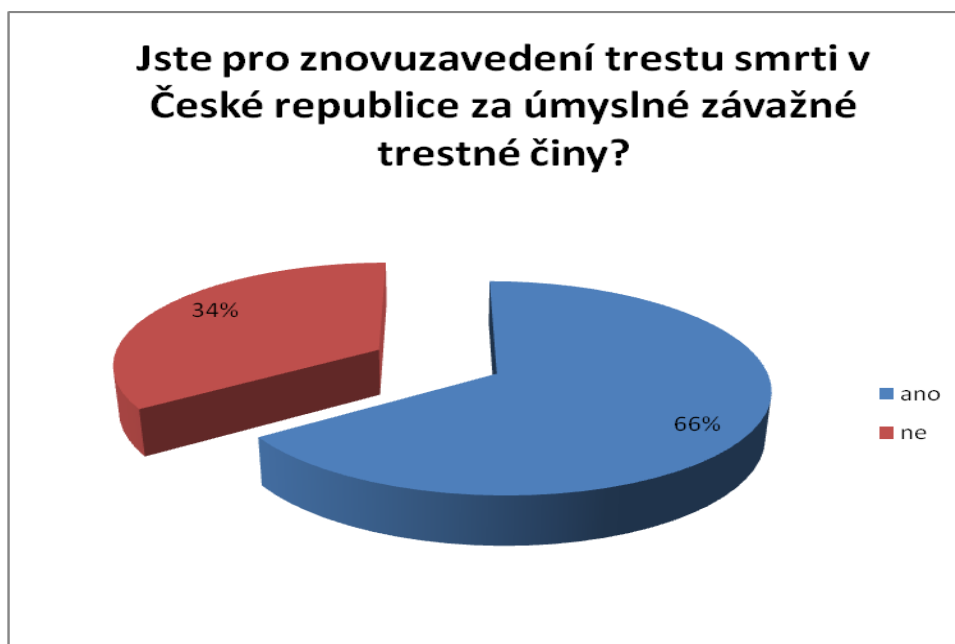
Z výzkumného šetření bylo následně zjištěno, že respondentů z Okresního soudu spolu s respondenty z Policie ČR odpovídalo celkem 41. Z tohoto počtu souhlasilo celkem 26 respondentů se znovuzavedením trestu smrti a 15 respondentů bylo proti jeho zavedení. Šetření bylo doplněno grafem dat pouze výše uvedených respondentů a byl zde samostatně doplněn názor příslušníků vězeňské služby.

Tabulka 5: Znovuzavedení trestu smrti

(zdroj:vlastní zpracování)

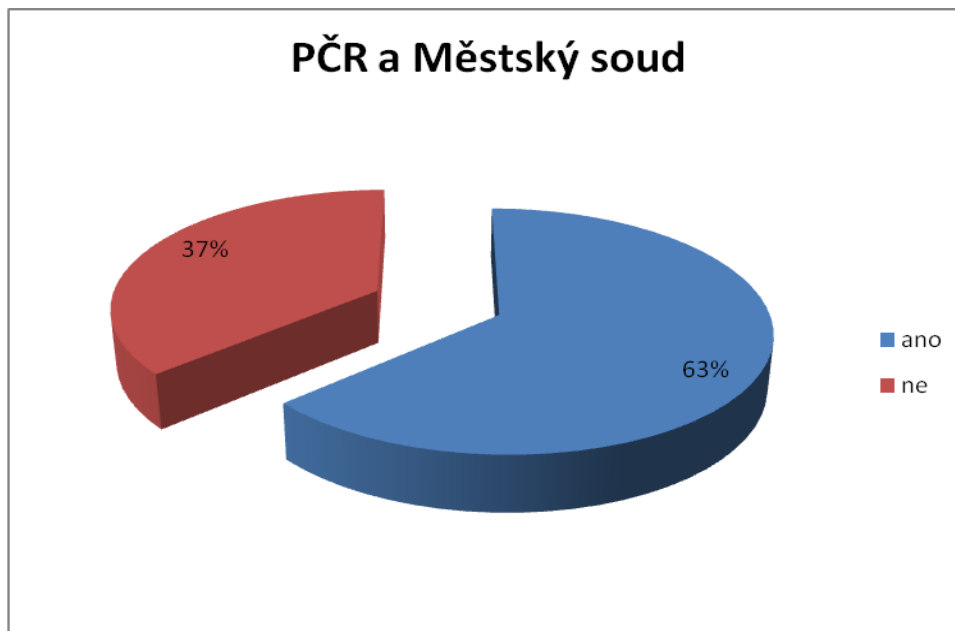
Znovuzavedení trestu smrti		Počet respondentů
VS	ano	14
	ne	6
PČR	ano	13
	ne	8
Městský soud	ano	13
	ne	7

Graf 5: Znovuzavedení trestu smrti (N=61) (zdroj: vlastní zpracování)

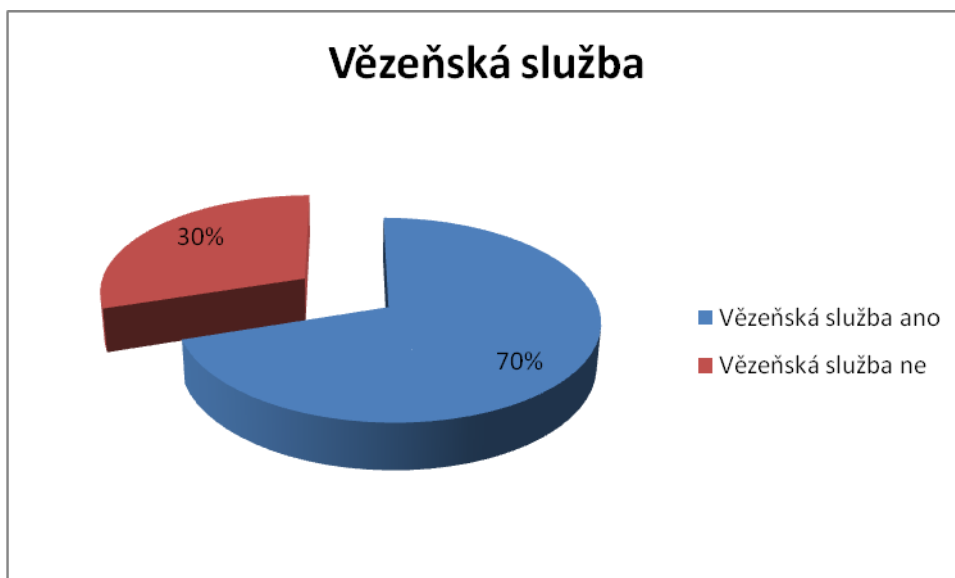
Graf č. 5 zobrazuje celkový pohled na vyhodnocení dat všech respondentů N=61 týkajících se otázky znovuzavedení trestu smrti za závažné trestné činy.

Graf 6: Názor respondentů PČR a Městského soudu (N=41) (zdroj: vlastní zpracování)

Graf č. 6 zobrazuje pohled a vyhodnocení dat respondentů z řad Policie ČR a Okresního soudu. Tento výsledek ukazuje na velké množství respondentů z řad policie a soudu, kteří jsou pro znovuzavedení trestu smrti.

Graf 7: Názor respondentů VS (N=20) (zdroj: vlastní zpracování)

Graf 7 zobrazuje názor příslušníků Vězeňské služby na znovuzavedení trestu smrti za závažné trestné činy. Znárodnění v grafu vypovídá, že příslušníci VS jsou ve větší míře pro znovuzavedení trestu smrti.

12.4.1 Nejhumánnější trest smrti

Výzkumným šetřením jsme se respondentů (N=61) dotazovali, jaký je pro ně nejhumánnější trest smrti. Předložili jsme několik variant, například smrtící injekce, zastřelení, plynová komora, oběšení, elektrické křeslo. Odpovídali všichni respondenti bez rozdílu věku, zaměstnání nebo pohlaví. Nejhumánnějším usmrcením bylo pro výzkumný vzorek užití smrtící injekce, pro ně bylo 31 respondentů. 14 respondentů uvedlo jako druhé nejhumánnější usmrcení oběšení, jako třetí nejhumánnější bylo pro respondenty zastřelení - 6 respondentů - a o poslední místo se podělilo usmrcení v plynové komoře a na elektrickém křesle.

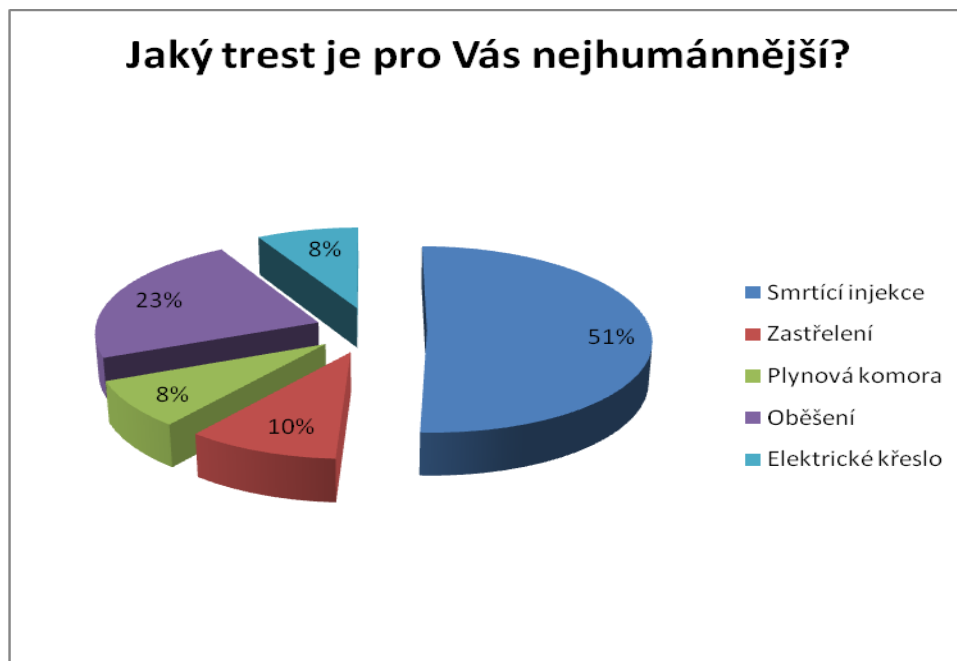
Pro výzkumný vzorek, který zobrazovali příslušníci Kriminální policie ČR, byla nejhumánnějším způsobem usmrcení smrtící injekce. Pro zaměstnance Okresního soudu bylo nejhumánnějším usmrcením rovněž užití smrtící injekce. Pro příslušníky vězeňské služby bylo nejhumánnějším usmrcením také užitím smrtící injekce, ale druhou možností usmrcení bylo oběšení, které bylo zastoupeno rovněž velkým počtem respondentů v tomto resortu.

Tabulka 6: Nejhumánnější trest smrti (N=61).

(zdroj:vlastní zpracování)

Způsoby trestu smrti	Počet respondentů
Smrtící injekce	31
Zastřelení	6
Plynová komora	5
Oběšení	14
Elektrické křeslo	5
Celkem	61

Graf 8: Pohled na pro respondenty nejhumánnější usmrcení (zdroj:vlastní zpracování)

Graf č. 8 zobrazuje, jaké usmrcení vidí respondenti jako nejhumánnější. Nadpoloviční většina respondentů považuje jako nejhumánnější trest usmrcení použitím smrtící injekce.

12.4.2 Je považován trest doživotního vězení za postačující?

Výzkumným šetřením jsme zjišťovali, jaký názor mají respondenti, opět ze všech tří oblastí, na trest doživotního vězení. Proti doživotnímu věznění bylo celkem 43 respondentů a za dostačující ho považuje 18 respondentů.

Tabulka 7: Trest doživotí jako dostačující
(zdroj:vlastní zpracování)

Trest doživotí postačující	Počet respondentů
Ano	18
Ne	43
Celkem	61

Graf 9: Doživotní trest (N=61) (zdroj: vlastní zpracování)

Graf č. 9 znázorňuje názor respondentů zda doživotní trest je dostačující. Výzkumné šetření ukazuje, že většina respondentů nepovažuje doživotní trest jako dostačující.

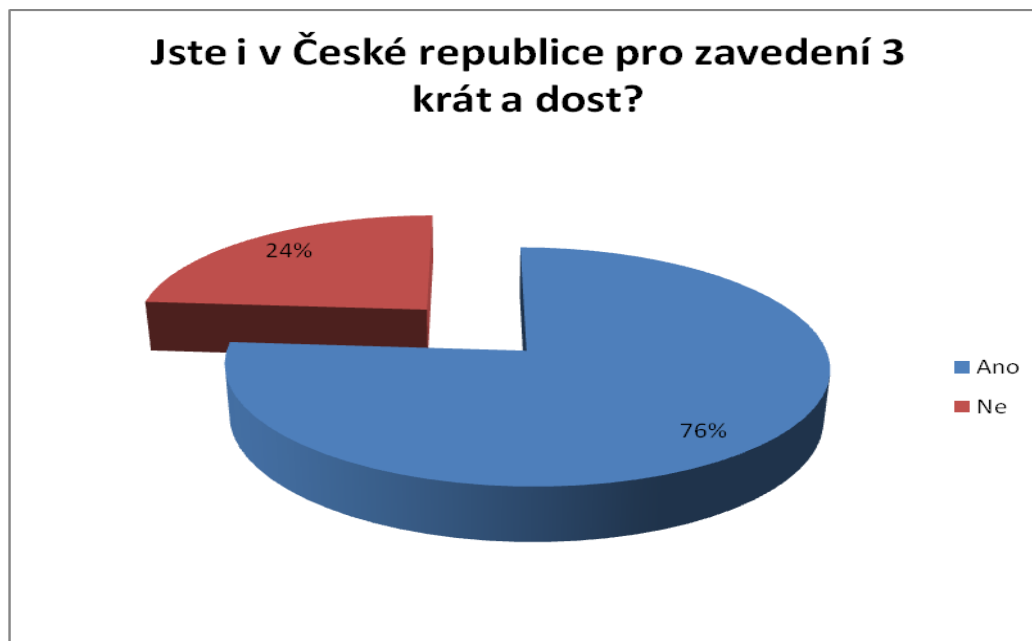
12.4.3 Mělo by být zavedeno v ČR 3krát a dost?

Výzkumným šetřením respondentů bylo zjišťováno, zda by byli pro zavedení systému 3krát a dost. Pokud se dopustí jedinec dvakrát prohřešku proti zákonu, potřetí by byl odsouzen. Odpovídali opět respondenti ze všech uvedených oblastí bez rozdílu věku, pohlaví a délky pracovního poměru. Pro tento potup by bylo 48 respondentů a proti 15 respondentů.

Tabulka 8: Zavedení 3krát a dost
(zdroj:vlastní zpracování)

3 krát a dost	Počet respondentů
Ano	48
Ne	15
Celkem	63

Graf 10: Znovuzavedení systému 3 krát a dost (N=61) (zdroj: vlastní zpracování)

Graf č. 10 zobrazuje, že většina respondentů by byla pro zavedení systému 3krát a dost. Výsledek výzkumného šetření ukazuje, že zavedení systému 3 krát a dost by bylo přínosem pro společnost.

12.4.4 Navýšení trestní sazby za závažné trestné činy

Tato otázka vyplynula pro dotazník z předpokladu, který zní:

Předpokládáme, že více jak 60 % odborných zaměstnanců VS ČR není spokojená s výší trestu za spáchané závažné trestné činy.

Výzkumným šetřením bylo provedeno celkové zhodnocení všech respondentů (N=61). K tomuto vyhodnocení se nadále váže výše uvedená hypotéza především pro respondenty z Vězeňské služby. K této hypotéze se také vyjádřili i příslušníci Okresního soudu a Policie ČR. Celkový počet respondentů je tedy N=61. Všechna získaná data jsme celkově převedli do tabulek a grafů.

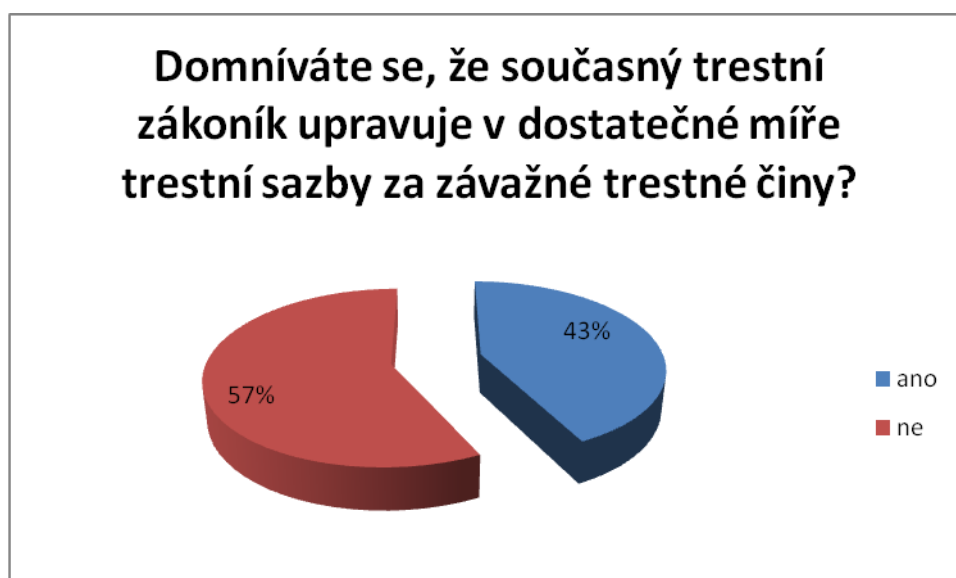
Následně bylo tedy z výzkumného šetření zjištěno, že respondentů z Vězeňské služby odpovídalo celkem 20. Z tohoto počtu souhlasilo celkem 15 respondentů se zvýšením trestní sazby a 5 respondentů bylo proti jejímu zvýšení. V grafu dat byly znázorněny pouze odpovědi výše uvedených respondentů a byl zde samostatně doplněn názor respondentů z Okresního soudu a Policie ČR.

Tato otázka byla otevřená a v případě záporné odpovědi bylo dále uvedeno, za jaký závažný trestný čin by respondenti dali vyšší trestní sazbu. U zaměstnanců soudu bylo pro i proti zvýšení po 10 respondentech, zvýšení by uvítali za brutální úkladnou vraždu. U zaměstnanců Policie ČR bylo 10 respondentů pro zvýšení trestní sazby a 11 respondentů proti jejímu zvýšení, zvýšení sazby by také uvítali za úkladnou vraždu. U zaměstnanců Vězeňské služby bylo pro zvýšení trestní sazby 15 respondentů a 5 respondentů proti, zvýšení sazby by rovněž uvítali za brutální čin vraždy.

Tabulka 9: Výsledky odpovědí týkající se navýšení trestní sazby za závažné TČ
(zdroj:vlastní zpracování)

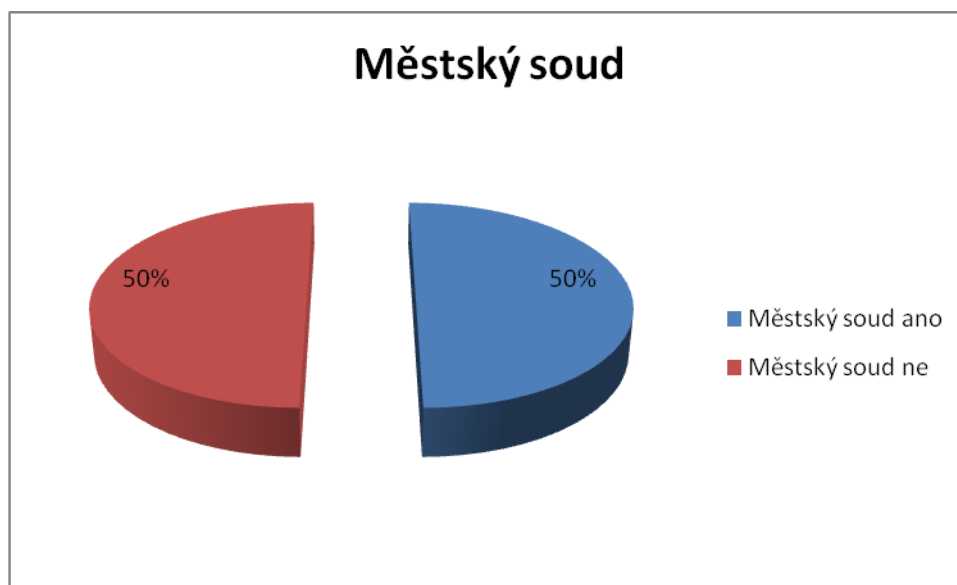
Výše trestní sazby		Počet respondentů
VS	ano	5
	ne	15
PČR	ano	11
	ne	10
Městský soud	ano	10
	ne	10

Graf 11: Znázorňuje celkový pohled všech respondentů pro navýšení trestní sazby (N=61)
(zdroj: vlastní zpracování)

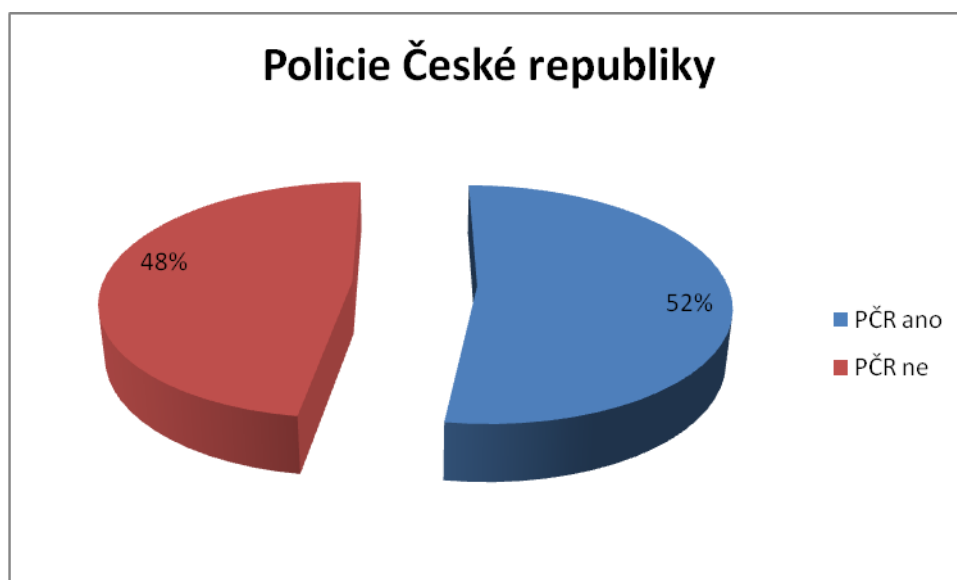
Graf č. 11 zobrazuje počet respondentů, kteří v nadpoloviční většině odpovídali, že v současné době vidí sazby za závažné trestné činy jako nedostačující. Odpovídali zde všichni respondenti (N=61).

Graf 12: Pohled zaměstnanců soudu (N=20) (zdroj: vlastní zpracování)

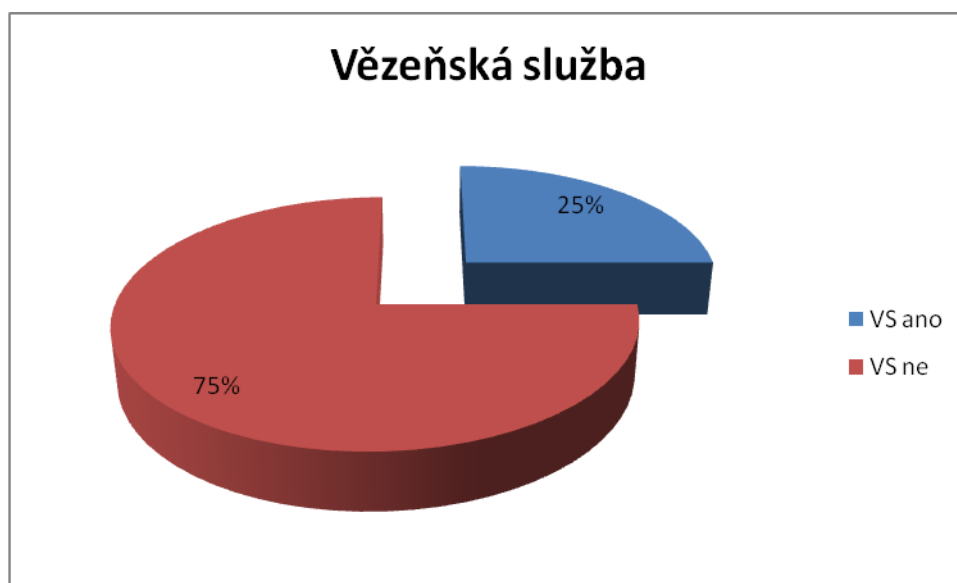
Graf č. 12 zobrazuje pohled zaměstnanců městského soudu v Kutné Hoře na výši trestní sazby za závažné trestné činy. Zde v grafu je znázorněno, že zaměstnanci soudu jsou rozděleni stejným počtem pro zvýšení a stejný počet pro zachování trestní sazby.

Graf 13: Pohled zaměstnanců PČR (N=21) (zdroj: vlastní zpracování)

Graf č. 13 vyjadřuje pohled zaměstnanců Policie České Republiky na otázku, zda současný trestní zákoník upravuje v dostatečné míře trestní sazby za závažné trestné činy. Grafické vyjádření ukazuje, že nadpoloviční většina příslušníků policie je pro zvýšení trestních sazeb za závažné trestné činy.

Graf 14: Pohled zaměstnanců VS (N=20) (zdroj: vlastní zpracování)

Graf č. 14 znázorňuje počet příslušníků VS, kteří jsou pro zvýšení trestní sazby za závažné činy.

12.4.5 Navýšení trestní sazby pro muže

Tato otázka vyplynula pro dotazník z předpokladu, který zní:

Předpokládáme, že více jak 70 % odborných zaměstnanců VS ČR by byla pro navýšení trestů spojených s trestnou činností u mužů.

Výzkumným šetřením bylo provedeno celkové zhodnocení všech respondentů (N=61). K tomuto vyhodnocení se nadále váže výše uvedená hypotéza především pro respondenty z Vězeňské služby. K této hypotéze se také vyjádřili příslušníci Okresního soudu a Policie ČR. Celkový počet respondentů je tedy N=61. Všechna získaná data jsme celkově převedli do tabulek a grafů.

Následně bylo tedy z výzkumného šetření zjištěno, že respondentů z Vězeňské služby odpovídalo celkem 20. Z tohoto počtu souhlasilo celkem 13

respondentů se zvýšením trestní sazby pro muže a 7 respondentů bylo proti. Šetření bylo doplněno o graf názorů pouze výše uvedených respondentů a samostatně zde byl doplněn názor respondentů z Okresního soudu a Policie ČR.

Tato otázka byla otevřená a v případě kladné odpovědi bylo dále uvedeno, za jaký závažný trestný čin by respondenti zvýšili trestní sazbu pro muže. Zaměstnanci soudu uvedli, že by se zvýšením trestní sazby pro muže souhlasilo 8 respondentů, proti zvýšení trestní sazby pro muže bylo 11 respondentů, zvýšení by uvítali za zneužívání dětí a znásilnění. U zaměstnanců Policie ČR bylo 8 respondentů pro zvýšení trestní sazby pro muže a 13 respondentů proti jejímu zvýšení. Zvýšení sazby by uvítali za násilnou trestnou činnost. U zaměstnanců Vězeňské služby bylo pro zvýšení trestní sazby 13 respondentů, 7 respondentů bylo proti a zvýšení sazby by uvítali za trestné činy se sexuálními motivy.

Tabulka 10: Výsledky odpovědí týkající se navýšení trestní sazby za závažné TČ u mužů (zdroj: vlastní zpracování)

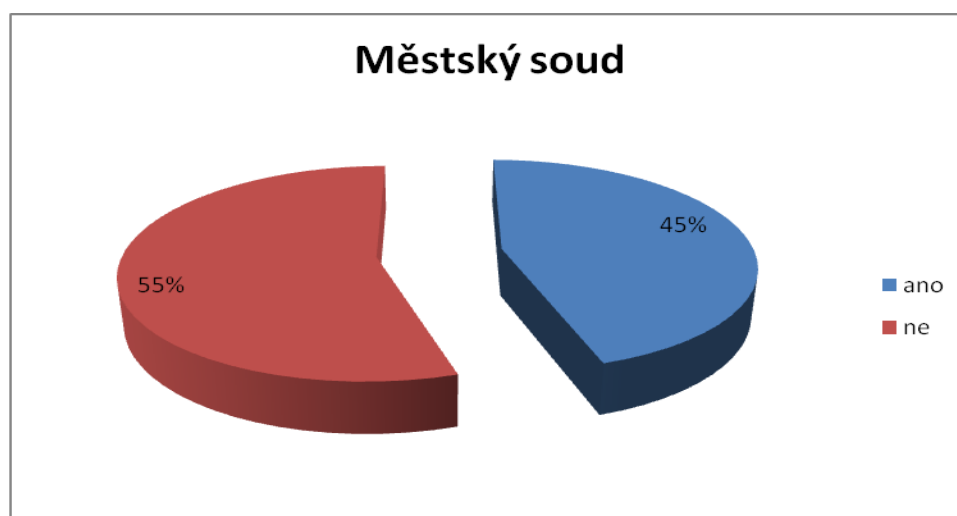
Navýšení trestní sazby		Počet respondentů
VS	ano	13
	ne	7
PČR	ano	8
	ne	13
Městský soud	ano	9
	ne	11

Graf 15: Trestní sazba u mužů za trestnou činnost (N=61) (zdroj: vlastní zpracování)

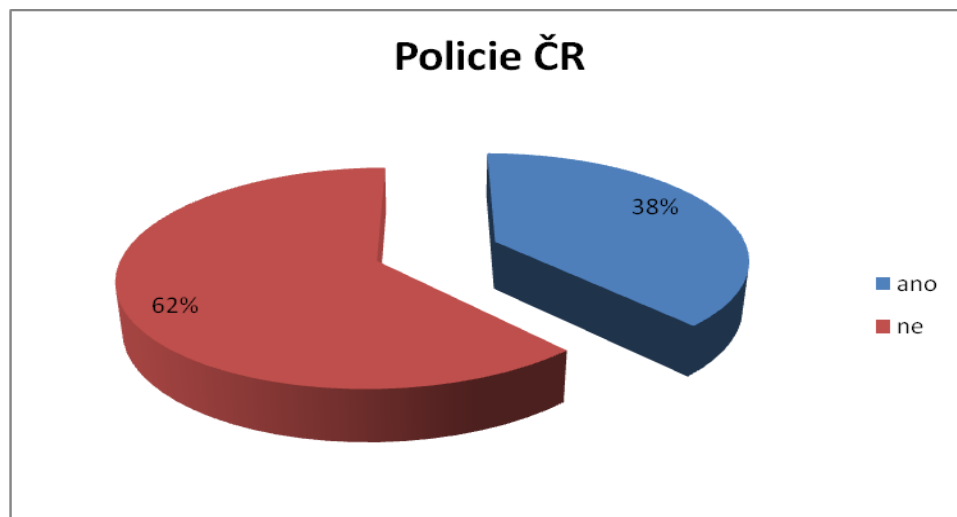
Graf č. 15 ukazuje výsledek výzkumného šetření, kdy většina respondentů je pro zvýšení trestních sazeb za závažné trestné činy spáchaných muži.

Graf 16: Sazby trestů u mužů - Městský soud (N=20) (zdroj: vlastní zpracování)

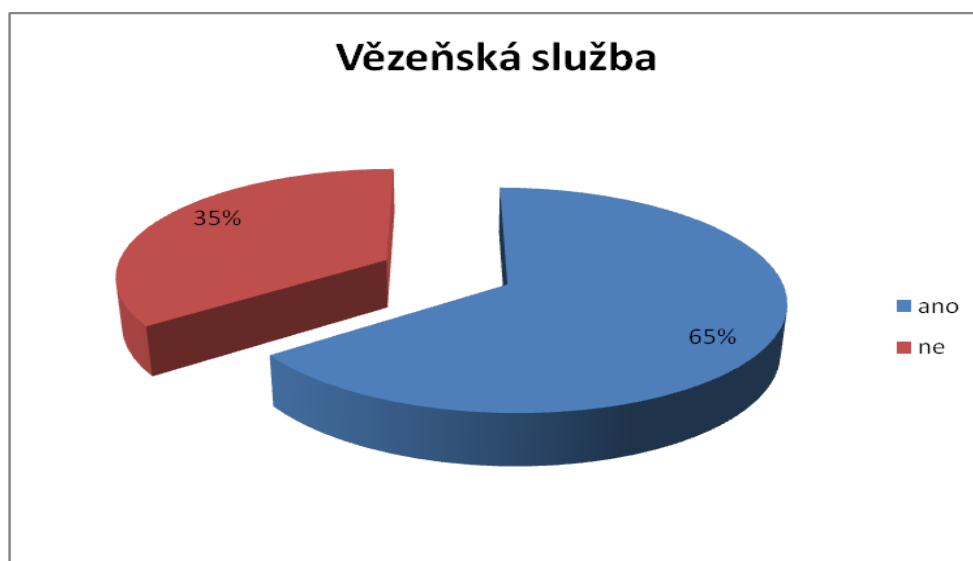
Graf č. 16 znázorňuje výsledek výzkumného šetření z pohledu zaměstnanců soudu, kteří jsou v nedpoloviční většině nejsou pro zvýšení sazeb za závažnou trestnou činnost u mužů.

Graf 17: Pohled příslušníků Policie ČR (N=21) (zdroj: vlastní zpracování)

Graf č. 17 zobrazuje pohled příslušníků PČR, kteří nejsou pro navýšení trestních sazeb za závažné trestné činy.

Graf 18: Pohled příslušníků VS (N=20) (zdroj: vlastní zpracování)

Graf č. 18 ukazuje výsledky dotazníkového šetření z pohledu příslušníků VS, kteří jsou pro navýšení trestních sazeb u mužů za závažnou trestnou činnost.

13 Vyhodnocení předpokladů

V následující kapitole jsou vyhodnoceny předpoklady, které byly zvoleny pro tuto práci.

Předpoklad č. 1

Předpokládáme, že více než 60 % odborných zaměstnanců VS ČR není spokojeno s výší trestu za spáchané závažné trestné činy.

Tento předpoklad byl naplněn ze 75 %. Většina dotázaných příslušníků Vězeňské služby není spokojeno s výší trestu za závažné trestné činy.

Předpoklad č. 2

Předpokládáme, že více než 70 % odborných zaměstnanců VS ČR by bylo pro navýšení trestů spojených s trestnou činností u mužů.

Tento předpoklad nebyl naplněn. Pro zvýšení trestní sazby pro muže je 65 % příslušníků Vězeňské služby.

Předpoklad č. 3

Předpokládáme, že více než 70 % zaměstnanců městského soudu a odborných zaměstnanců PČR bude pro znovuzavedení trestu smrti za závažné trestné činy, bez rozdílu pohlaví.

Tento předpoklad nebyl naplněn. Pro znovuzavedení trestu smrti z pohledu zaměstnanců soudu a příslušníku PČR je 63 % respondentů.

13.1 Shrnutí předpokladů

Předpoklad (hypotéza) první se zabývá zvýšením trestní sazby za závažné trestné činy. Otázky pro potvrzení této hypotézy byly zaměřeny na příslušníky VS. Ti tento předpoklad naplnili, pro navýšení bylo 75% příslušníků. Dále bylo provedeno vyhodnocení i z řad zaměstnanců soudu a PČR. Názory zaměstnanců soudu jsou rozdělené na polovinu pro i proti zvýšením trestní sazby, z PČR je pro navýšení trestní sazby 48 % příslušníků a proti 52 % příslušníků. Celkový graf ukazuje, že zkoumaný vzorek (N=61) se přiklání ke zvýšení trestní sazby za závažné

trestné činy, pro je 57 % respondentů a proti 43 % respondentů. Respondenti jsou pro navýšení především za trestné činy úkladné vraždy nebo brutální čin vraždy.

Předpoklad (hypotéza) druhá se zabývá zvýšením trestní sazby za závažné trestné činy u mužů. Otázky pro potvrzení této hypotézy byly opět zaměřeny na příslušníky VS. Tito příslušníci tento předpoklad nenaplnili, pro zvýšení trestní sazby bylo 65 % příslušníků VS, proti navýšení 35 % příslušníků VS. Za pomoci dotazníkového šetření byly zkoumány odpovědi PČR a zaměstnanců soudu. U PČR bylo pro navýšení sazby 38 % příslušníků a proti 62 % příslušníků. U zaměstnanců soudu bylo pro navýšení trestní sazby 45 % zaměstnanců a proti 55 % zaměstnanců. U celkového počtu všech respondentů (N=61) bylo pro zvýšení trestní sazby 51 % respondentů, proti navýšení 49 % respondentů. Respondenti by souhlasili s navýšením u trestných činů znásilnění, sexuálních motivů nebo zneužívání malých dětí.

Pro tyto dva výše uvedené předpoklady byli vybráni příslušníci VS, protože se s odsouzenými pachateli za závažné trestné činy (jak s muži, tak se ženami) setkávají v rámci výkonu služby skoro každý den.

Předpoklad (hypotéza) třetí se zabývá znovuzavedením trestu smrti. Otázky pro potvrzení této hypotézy směřovaly především k zaměstnancům soudu a k příslušníkům PČR. Ti tento předpoklad nenaplnili. Pro znovuzavedení trestu smrti bylo 63 % respondentů a proti 37 % respondentů. Příslušníci VS byli pro znovuzavedení trestu z 70%, proti bylo 30 % příslušníků. Celkový pohled na znovuzavedení trestu smrti všech respondentů byl následující: pro bylo 66 % respondentů, proti 34 % respondentů.

Pro tuto hypotézu byli upřednostněni zaměstnanci soudu a příslušníci PČR, protože se jako první dostávají do kontaktu s pachateli závažných trestných činů.

Závěr

Bakalářská práce zabývá v dnešní době velmi diskutovaným tématem, trestem smrti a zvýšením trestní sazby za závažné trestné činy. Trestem smrti se nezaobírá pouze otázka trestně-právní, ale je to problém celospolečenský. V práci jsou uvedeny aspekty jak pro tento trest, tak proti němu. V teoretické části máme možnost se seznámit se základními pojmy týkajícími se trestu. Vymezili jsme i koncept trestu a jeho účel a je charakterizován pojem trest smrti. Následně jsme vymezili druhy trestů od historie po současnost. Byla popsána různá období, ve kterých se užíval trest smrti, a to jak celosvětově, tak v našich zemích - od počátků, přes protektorát, po užívání trestu smrti po válce a v komunistickém období.

Bylo provedeno výzkumné šetření, a to u občanů, kteří pracují Okresním soudě, v kriminální službě PČR nebo jsou příslušníky VS ČR. Jedná se tedy o specialisty, kterým byl dotazník předložen. V dotazníku jsme užíli jak uzavřené, tak otevřené otázky, v odpovědích na ně vyjadřovali respondenti vlastní názor. Následně byla získaná data od výzkumného vzorku zpracována do tabulek a grafů. U otevřených otázek bylo provedeno podrobnější zpracování vzhledem k různým odpovědím respondentů. Spolupráce se všemi byla bezproblémová a návratnost dotazníků vysoká.

Cílem této práce bylo zpracování dat, která byla výsledkem dotazníkového šetření a týkalo se pohledu občanů specialistů z VS, PČR a městského soudu na trestní sazby za závažné trestné činy a postoj ke znovuzavedení trestu smrti.

Navrhovaná opatření

Z výzkumného šetření je patrné, že nejvyšší procento pro znovuzavedení trestu smrti jsme zjistili v našem výzkumném vzorku u příslušníků vězeňské služby. S největší pravděpodobností se tomu tak děje proto, že příslušníci vězeňské služby jsou v kontaktu s odsouzenými podstatně delší dobu než příslušníci PČR nebo soudci. Příslušníci vězeňské služby z našeho pohledu sdílí tento názor především proto, že vidí, jak se odsouzení pachatelé ve věznicích chovají. Setkávají se s jedinci, kteří jsou ve věznici rádi a svého činu vůbec nelitují. Zaměstnanci soudu a příslušníci PČR jsou spokojeni s výší trestní sazby za závažné trestné činy. Důvodem je, že tito zaměstnanci nejsou v blízkém a dlouhodobém kontaktu s odsouzenými za závažnou trestní činnost. Pro příslušníky PČR je především velkou frustrací, kdy dochází k znevážení její práce ve smyslu následné udělené milosti nebo udělené amnestie. Toto může vést u příslušníků k syndromu vyhoření. Nemusí to být pouze u jediného případu, ale může se to rozvíjet i několik let.

Většina dotazovaných je pro zvýšení trestní sazby, za závažné trestné činy, které se týkají brutální nebo úmyslné vraždy, sexuálních motivů a zneužívání dětí. U jedinců, kteří se dopustili několikanásobné vraždy, sexuálním delikventům nebo jedinci s velkou mírou agresivity při spáchání závažné trestné činnosti, pro tyto recidivisty bychom doporučili specifický výkon trestu, neboť klasický výkonu trestu nepřináší těmto osobám výchovný aspekt. Umístění těchto pachatelů je možné do detenčních ústavů, kam jsou umisťováni pachatelé, u nichž byla spáchána závažná trestní činnost vícekrát. Do těchto ústavů jsou umisťováni pachatelé, kteří jsou pro společnost velmi nebezpeční především pro jejich duševní stav, kdy se stále nebo velmi často dopouštějí závažné trestné činnosti. V tomto ústavu mají nařízenou ústavní léčbu, kterou musí jedinci podstoupit. Po zlepšení může přejít na ambulantní léčbu a následně může dojít i k propuštění a reintegraci zpět do společnosti. V těchto ústavech by měli být odborně vyškolení zaměstnanci, kteří by s vězni individuálně pracovali. Umístění jedinců do detenčních ústavů závisí na posudku psychologa. V současné době se nachází detenční ústav v Brně a Opavě. V těchto ústavech je malá kapacita a v současnosti je naplněna. Dalším navrhovaným opatřením by tedy mohlo být navýšení a rozšíření počtu těchto zařízení a to především z geografického pohledu umístění do více částí ČR. Další návrhové opatření by se mělo zabývat

umístěním pachatelů do těchto ústavů. V současné době jsou pachatelé umisťováni do dvoulužkových cel, ale jejich psychologický posudek nedoporučuje pobyt se spoluvězněm. Proto bychom doporučili, umístění pachatelů do jednolůžkových cel. Zřejmě by se zde ústavy potýkaly s nedostatkem financí proto by bylo nutné provést bližší finanční analýzu. Legislativa detenčních ústavů je zakotvena ve Sbírce zákonů, kde ji upravuje zákon č. 404/2012 Sb.

Z celosvětového pohledu se snaží většina států o abolicí trestu smrti. Trest smrti není jediné řešení jak trestat pachatele. Může se stát, že dojde k justičnímu omylu, to se stává převážně ve Spojených státech americké. Proto navrhované východisko by bylo doživotní vězení, kdy se může dále prošetřit daný případ a nashromáždit více důkazů. Trest smrti je definitivní a není možnost vrácení zpět.

Mezi navrhovaná opatření nesporně patří i prevence předcházení páchaní závažných trestných činů. Zaměřit se tedy na jedince, už ve školním věku a obeznámit je s trestní politikou a jaké mu hrozí trestní sazby za závažné trestné činy. V současné době se setkáváme se závažnou trestnou činností ve velké míře mezi dospívající mládeží. Zde se také zamyslet nad trestními sankcemi u těchto pachatelů. Zaměřit se na jedince, kteří již tuto trestnou činnost spáchali a navrhnout účinná opatření, která by předcházela tomuto jednání například pravidelné návštěvy psychologů či psychiatrů.

Seznam použité literatury

- BARRING, L., 2008. *Trest smrti v dějinách lidstva*. 1. vyd. Praha : Naše vojsko. ISBN 978-80-206-0975-5.
- BESTOVÁ, C., 1996 *Trest smrti v německo-českém porovnání*. Brno : DOPLNĚK. ISBN 80-85765-56-X.
- ČÍRTKOVÁ, L., 2004. *Forenzní psychologie*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk. ISBN 80-86473-86-4.
- FICO, R., 1992 *Účel trestu*. 1.vyd. Bratislava : Právnický inštitút Ministerstva spravodlivosti SR.
- FICO, R., 1998 *Trest smrti*. 1.vyd. Bratislava : Kódexpress. ISBN 80-967943-8-8.
- FOUCALT, M., 2004. *Dozerat' a trestat' (zrod väzenia)*. 2 vyd. Bratislava: Kaligram. ISBN 80-7149-663-4
- FRANCEK, J., 1999. *Zločin a trest v českých dějinách*. 1. vyd. Praha : Rybka Publisher. ISBN 80-86182-91-6.
- CHMEL, L., 2004 *Nejslavnější popravy*. 1. vyd. Praha: Petrklíč, 2004. ISBN 80-7229-107-6
- IMBERT, J., 1994. *Trest smrti*. 1.vyd Bratislava : ARCHA. ISBN 80-7115-064-9.
- INCIARDI, A.J., 1994. *Trestní spravedlnost*. 1 vyd. Praha: Victoria Publishing. ISBN 80-85605-30-9
- KÝR, A., 2002. *Způsoby zacházení s vězni v ČSR v letech 1945-1955*. 1 vyd. Opava: Slezské zemské muzeum a Institut vzdělávání Vězeňské služby v ČR. ISBN 80-86224-32-5

KÝR, A., 2009 *Z minulosti do přítomnosti pankrácké věznice*. 1. vyd. Praha: Vazební věznice Praha-Pankrác.

LATA, J., 2007. *Účel a smysl trestu*. 1. vyd. Praha : LexisNexis. ISBN 978-80-86920-24-5.

LIŠKA, Otakar, PLACHÝ, Jiří, BURSÍK, Tomáš., *Tresty smrti vykonané v Československu v letech 1918-1989*. 2. vyd. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu. ISBN 80-86621-09-X.

LYONS, L., 2004. *Historie trestu*. 1. české vyd. Praha : Svojtka & Co. ISBN 80-7352-021-4.

MONESTIER, M., 2001 *Historie trestu smrti*. 1. vyd. Praha: Rybka Publishers. ISBN 80-86182-05-3.

SLUŠNÝ, J., 2006,2012 *Nejděsivější československé zločiny*. 2. rozšíření vyd. Praha: XYZ. ISBN 978-80-7388-638-7

ŠLIPKO, T., 1998. *Hranice života: dilemy súčasnej bioetiky*. Krakov : WAM. ISBN 80-7141-185-X.

UHLÍK, J., 2006. *Historie věznění a vězeňství v Čechách*. Praha:Vazební věznice Praha Pankrác.

VÁGNEROVÁ, M., 2000. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 2. vyd. Praha: Portál. ISBN 80-7178-496-6.

Elektronické zdroje

Amnesti International, 2007. *Trest smrti ve světě 2006: zaznamenáno 1.591 poprav*. [online] Aktualizace 7.5. 2007 [cit. 2013- 3-15]. Dostupné z: <
<http://www.amnesty.cz/z10/trest-smrti-ve-svete-2006-zaznamenano-1591-poprav>>

Amnesti International, 2009. *Vloni vykonáno 2 390 poprav, 72 procent lidí popravena Čína*. [online] Aktualizace 24.3. 2009 [cit. 2013- 3-16]. Dostupné z:

<<http://www.amnesty.cz/z459/vloni-vykonano-2-390-poprav-72-procent-lidi-popravila-cina>>

Amnesti International, 2013. *Report Amnesty o popravách 2012: navzdory dílčím problémům je svět bez trestu smrti zase o něco blíž*. [online] Aktualizace 10.4. 2013 [cit. 2013- 4-16]. Dostupné z: < <http://www.amnesty.cz/z778/report-amnesty-o-popravach-2012-navzdory-dilcim-problemum-je-svet-bez-trestu-smrti-zase-o-neco-bliz>>

ANDĚLOVÁ, H., 2004 *Trest smrti – 1. část* [online]. 17. dubna 2004. [cit. 2013-04-22]. Dostupné : <<http://saturn.xf.cz/clanky/293>>.

BEDNÁŘ, V., 2000. *Trest smrti I*. In: Juristic [online] 23.7. 2000. [cit. 2013- 3-20]. Dostupné: <http://trestni.juristic.cz/30487/clanek/trest2.html>

JANDA, M., 2010 *Popravy a mučení: 20. století horší středověku!* [online]. 16. dubna 2010. [cit. 2013-04-22]. Dostupné: <<http://www.21stoleti.cz/view.php?cisloclanku=2010041620>>.

ŽÍDEK, D., 2009. *Trest smrti*. In: Student summit [online] 2009. [cit. 2013- 3-20]. Dostupné: <http://www.studentsummit.cz/data/1258284348700BRG_HRC_Trest_smrti.pdf>

Časopisecké zdroje

CHLÁDEK, J., 2003 *Trest smrti*. In Koinonia, roč.10 č. 24, s. 20-24.

KÝR, A., 2006. *Pankrácká popraviště z let 1926-1989*. Institut vzdělávání vězeňské služby [online] Historická penologie č. 1, s. 6-11. [cit. 2013- 4-16]. Dostupné z: http://www.ivvs.cz/_uploaded/files/43/HP01_2006.pdf

Seznam příloh

Příloha 1: Dotazník

Dobrý den,

jmenuji se Martin Zdeněk a jsem studentem Technické Univerzity v Liberci, katedry sociálních studií, obor Sociální práce. V rámci zpracování mé bakalářské práce provádím výzkumné šetření týkající se názoru na znovuzavedení trestu smrti v České republice za závažné trestné činy. Touto formou bych Vás rád požádal o vyplnění následujících otázek. Jedná se o zcela anonymní formu, informace získané z tohoto šetření, budou použity pouze pro studijní účely. Předem Vám děkuji za Váš čas a vyplnění dotazníku.

1. Jaké je vaše pohlaví?
 - muž
 - žena

2. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?
 - středoškolské s maturitou
 - vyšší odborné
 - vysokoškolské

3. Jaká je Vaše věková kategorie?
 - 20-30
 - 31-45
 - 46-60
 - 61 a více

4. Jste pro znovuzavedení trestu smrti v České republice za úmyslné závažné trestné činy?
 - ano
 - ne

5. Jaký trest smrti je pro Vás „nejhumánnější“? Jiný uveďte jaký
 - smrtící injekce
 - zastřelení
 - plynová komora
 - oběšení
 - elektrické křeslo

6. Považujete dnešní nejvyšší trest doživotí za postačující?
 - ano
 - ne

7. Kde v současné době pracujete?
 - PČR
 - VS
 - městský soud

8. Jste i v České Republice pro zavedení trestu 3 krát a dost?

- ano
- ne
- máte jiný názor, navrhuje modifikaci jestli ano, uveďte jakou

.....
.....

9. Jak dlouho jste ve služebním poměru nebo zaměstnání?

- do 5 let
- 5-10 let
- 11- 20 let
- 21-30 let
- 31 a více

10. Domníváte se, že současný trestní zákoník upravuje v dostatečné míře trestní sazby za závažné trestné činy?

- ano
- ne
- v případě záporné odpovědi uveďte některé důvody proč

.....
.....

11. Jste pro navýšení trestní sazby u mužů za trestnou činnost?

- ano
- ne
- v případě že ano, tak u kterých

.....
.....